

MEE Utrecht, Gooi & Vecht

Ondersteuning bij leven met een beperking

Voor jong volwassenen

Meerderjarig en beperkt

2012-2013

Inleiding

Voor u ligt de informatiemap met als thema „Meerderjarig en beperkt”. Deze map is ontwikkeld in het kader van een afstudeeropdracht voor de opleiding Sociaal Juridische Dienstverlening aan de Hogeschool Utrecht en is tot stand gekomen in samenwerking met stichting MEE 's-Hertogenbosch.

Voor wie is de map ontwikkeld?

De informatiemap is ontwikkeld voor jongeren met een beperking, voor hun ouders, verzorger of voogd en consulenten van MEE. De beperking kan een verstandelijke zijn, maar ook psychiatrisch, psychisch, lichamelijk of anders. De informatie kan gebruikt worden voor alle jongeren met een beperking die, als zij meerderjarig worden, niet of niet voldoende hun eigen belangen kunnen behartigen.

Ter bevordering van de leesbaarheid is ervoor gekozen om ouders in het meervoud aan te spreken en de jongere met beperking staat in de 'hij'-vorm. Waar 'hij' staat kan ook 'zij' gelezen worden. In de plaats van "ouders" kan ook ouder of verzorger gelezen worden. Niet alles in deze map is voor iedereen toepasbaar. Wat u kunt gebruiken is afhankelijk van de persoonlijke situatie, de beperking en de mogelijkheden van de jongere.

Waarom is de map ontwikkeld?

Aanleiding om deze map te ontwikkelen, is het feit dat meerderjarigheid van een kind met een (verstandelijke) beperking bij ouders veel vragen oproept. Ouders hebben behoefte aan informatie maar die blijkt versnipperd, niet altijd goed te vinden en geeft vaak geen of onvoldoende antwoord op de vragen die er leven. Rondom meerderjarigheid moeten een aantal zaken geregeld worden. Om problemen te voorkomen is het belangrijk dat dit tijdig gebeurt, zelfs al ruim vóór het bereiken van de 18 jarige leeftijd.

Met deze informatie is geprobeerd een zo volledig mogelijk overzicht te bieden van de gevolgen die juridische volwassenheid van een kind met een beperking met zich meebrengt. Deze informatie moet ouders helpen bij een aantal regelzaken en ondersteunen bij de keuzes die zij samen met hun kind

maken op de weg vanuit bescherming naar volwassenheid.

Hoe zit de map in elkaar ?

De map bestaat uit vijf hoofdstukken en begint met de verschillende mogelijkheden van wettelijke vertegenwoordiging. In het tweede hoofdstuk volgt een overzicht van zaken die automatisch veranderen als jongeren 18 jaar worden. In hoofdstuk 3 wordt ingegaan op geldzaken en regelingen waar de jongere gebruik van kan maken. Het vierde hoofdstuk gaat over werk en inkomen. In het laatste hoofdstuk vindt u informatie over erfrecht. In de bijlagen vindt u een schematisch overzicht van wettelijke vertegenwoordiging, een actielijst met tijdspad, een begrippenlijst en een lijst met afkortingen. Ieder hoofdstuk is als naslagwerk te gebruiken op het moment van behoefte.

Is de informatie actueel ?

De informatiemap geeft een overzicht van de belangrijkste veranderingen, rechten, plichten en mogelijkheden. Daarmee is de map niet volledig. Geprobeerd is de informatie zo algemeen en zo actueel mogelijk weer te geven. Hiervoor zijn betrouwbare bronnen geraadpleegd. De informatie in deze map is actueel op 31 maart 2012. Let op wijzigingen na deze datum.

Hoe actueel houden?

De contentbeheerder Sociaal Juridische Ondersteuning van MEE draagt er zorg voor dat wijzigingen in wet- en regelgeving doorgevoerd worden in deze informatie.

Vragen?

Heeft u vragen over een regeling?

Wilt u dat er iemand met u meedenkt over de persoonlijke situatie van uw kind dat meerderjarig wordt?

Heeft u ondersteuning nodig bij het aanvragen van wettelijke vertegenwoordiging of andere regelingen?

Consulenten van MEE kunnen u adviseren, informeren en ondersteunen bij alle zaken die gerelateerd zijn aan de beperking.

MEE Utrecht, Gooi & Vecht

Ondersteuning bij leven met een beperking

MEE Utrecht, Gooi & vecht is er voor mensen met een lichamelijke, verstandelijke en zintuiglijke beperking, chronisch zieken, mensen met een niet-aangeboren hersenletsel, een ontwikkelingsachterstand of een autisme spectrum stoornis. Ook ouders, verzorgers en andere betrokkenen kunnen met hun vragen bij MEE terecht. MEE biedt informatie, advies en kortdurende ondersteuning bij vragen op het gebied van opvoeding, onderwijs, (zelfstandig) wonen, werken, dagbesteding, vrijetijdsbesteding, juridische zaken, aangepaste voorzieningen, cursussen en levensvragen. De ondersteuning van MEE is voor iedereen toegankelijk en gratis.

MEE Utrecht, Gooi & Vecht heeft vestigingen in Amersfoort, Hilversum en in Utrecht.

Amersfoort

Berkenweg 7 | 3818 LA Amersfoort
Postbus 2073 | 3800 CB Amersfoort
T 0900 633 63 63 | F 033 460 65 01

info@mee-ugv.nl

www.mee-ugv.nl

Hilversum

Oude Torenstraat 45 | 1211 BV Hilversum
T 0900 633 63 63

info@mee-ugv.nl

www.mee-ugv.nl

Utrecht

Pallas Athenedreef 10 | 3561 PE Utrecht
T 0900 633 63 63 | F 030 264 22 01

info@mee-ugv.nl

www.mee-ugv.nl

Let op!

Aan de inhoud van deze informatiemap kunnen geen rechten worden ontleend.

Raadpleeg eerst de genoemde bronnen of vraag het na bij de uitvoerende instantie of MEE.

Inhoud

Inleiding	3		
1. Vertegenwoordiging en Bescherming	6	4. Werk en inkomen	32
1.1 Inleiding Meerderjarigheid	6	4.1 Arbeidsondersteuning UWV	32
1.2 Curatele	7	4.2 Dagbesteding	32
1.3 Bewind	8	4.3 Wet sociale werkvoorziening (WSW)	33
1.4 Mentorschap	9	4.4 Wet Werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong)	34
1.5 Voorbeelden	11	4.5 Wet Werken naar Vermogen (WWNV)	36
1.6 Wettelijke vertegenwoordiging regelen	12		
1.7 Niet wettelijke vertegenwoordiging	14	5. Mensen met een beperking en erfrecht	38
1.8 Medische beslissingen	15	5.1 Beperking en overlijden	38
2. Veranderingen bij meerderjarigheid	17	5.2 Onterven	39
2.1 Kinderbijslag	17	5.3 Tweetrapsmaking	40
2.2 Zorgverzekering	17	5.4 Bewindvoering	40
2.3 Stemrecht	18	5.5 Goed doel	40
2.4 Donorregistratie	19	5.6 Het fondstestament	41
2.5 Uitkering TOG	19	5.7 Vruchtgebruik testament	41
2.6 Persoons gebonden budget (PGB)	19	5.8 Stichting	42
2.7 PGB en Wajong	19		
2.8 Waskosten	20		
2.9 Eigen bijdrage AWBZ	20		
3. Regelgeving en geldzaken	22		
3.1 Aansprakelijkheidsverzekering	22		
3.2 Uitvaartverzekering	22		
3.3 DigiD	23		
3.4 Tegemoetkoming scholieren	23		
3.5 Studiefinanciering MBO/HBO	24		
3.6 Zorgtoeslag	25		
3.7 Huurtoeslag	26		
3.8 Overige regelingen	27		
3.9 Reizen	28		
3.10 Financiën	29		

1. Vertegenwoordiging en bescherming

Dit hoofdstuk gaat over de juridische gevolgen van 18 jaar worden en wat dit betekent als iemand beperkt is. Wat kunt u wettelijk regelen als de jongere zijn eigen belangen niet kan behartigen? U maakt kennis met de verschillende vormen van wettelijke vertegenwoordiging: [bewind \(1.2\)](#), [mentorschap \(1.3\)](#) en [curatele \(1.4\)](#) gevolgd door enkele [voorbeelden \(1.5\)](#). Ingegaan wordt op wat het doel is, wat de maatregelen inhouden en waar u rekening mee moet houden. In [paragraaf 1.6](#) wordt uiteengezet hoe en wanneer u wettelijke vertegenwoordiging kunt regelen, wie u kan ondersteunen bij de aanvraag en wie uiteindelijk beslist met welke maatregel de jongere het best beschermd is. Daarna volgt een korte uitleg over [niet-wettelijke vertegenwoordiging \(1.7\)](#). Als laatste volgt een uitleg over [medische beslissingen en vertegenwoordiging als iemand wilsonbekwaam is \(1.8\)](#). Hoe dit bijvoorbeeld in de praktijk werkt maakt een vraag over sterilisatie duidelijk.

1.1 Inleiding Meerderjarigheid

Minderjarigen staan onder gezag van ouders of een voogd. Iemand die het gezag heeft over een kind neemt onder meer de beslissingen over zijn verzorging en opvoeding en heeft het bewind over zijn vermogen. Het betekent ook dat degene die gezag heeft erop wordt aangesproken als het kind schulden maakt of schade veroorzaakt.

Meerderjarig

Het ouderlijk gezag of de voogdij stopt automatisch als een jongere 18 jaar wordt. Volgens de wet is een jongere dan meerderjarig en juridisch volwassen. Er is geen wettelijk vertegenwoordiger meer. De jongere wordt geacht zelf zijn belangen te behartigen, ook de jongere met een beperking. Iedere meerderjarige is in beginsel handelingsbekwaam; hij kan zelfstandig zaken regelen en overeenkomsten sluiten. Een handtekening onder een contract is nu rechtsgeldig. Toestemming van ouders is niet meer nodig voor bijv. een lening sluiten, een rekening openen, reizen boeken, studiefinanciering aanvragen etc.

Eigen verantwoordelijkheid

Een meerderjarige is zelf verantwoordelijk als er iets mis gaat. Schulden maken, geld lenen of op krediet kopen, de 18-jarige is persoonlijk aansprakelijk en moet (terug)betalen. Ook is hij aansprakelijk voor schade die hij veroorzaakt.

Onderhoudsplicht 18 - 21 jaar

Door meerderjarigheid krijgen ouders minder te vertellen. Wat echter niet verandert is de onderhoudsplicht. Ouders blijven wettelijk verplicht om voor jongeren tot hun 21e verjaardag de kosten van levensonderhoud en studie te betalen, mocht dat nodig zijn.

Meerderjarig en beperkt

Kan een meerderjarige jongere met een beperking voldoende zelfstandig omgaan met de vrijheden van juridische volwassenheid, zonder in de problemen te komen?

Iedere ouder zal deze vraag zelf moeten beantwoorden. Afhankelijk van het antwoord kunnen ouders maatregelen nemen. Wanneer iemand met een beperking namelijk niet (voldoende) zelfstandig kan functioneren in het dagelijks leven, kan hij vertegenwoordigd worden door een wettelijk vertegenwoordiger.

Wettelijke vertegenwoordiging

Wettelijke vertegenwoordiging is een maatregel voor mensen vanaf 18 jaar die niet (helemaal) in staat zijn zelfstandig hun eigen belangen te behartigen. De maatregel is vooral bedoeld om misbruik op het gebied van persoonlijke en/of financiële belangen door anderen te voorkomen.

Om het risico op misbruik in te schatten, kunt u denken aan hoe kwetsbaar en beïnvloedbaar iemand is, het niveau van functioneren, in hoeverre iemand deelneemt aan het maatschappelijk verkeer, of de handicap zichtbaar is en of de jongere bereid is afspraken te maken.

Algemeen maatschappelijk uitgangspunt is dat het recht op zelfbepaling van iedereen zoveel mogelijk moet worden gerespecteerd. Bescherming via

wettelijke vertegenwoordiging moet aanvullend zijn omdat het in de eerste plaats gaat om wat iemand nog wel zelf kan.

Wils(on)bekwaamheid

Een belangrijk criterium om te bepalen wat de mogelijkheden zijn van mensen met een beperking is "Wils(on)bekwaamheid". Iemand is wilsonbekwaam als hij zijn wil niet zuiver kan bepalen. Om te beoordelen of iemand wils(on)bekwaam is wordt gekeken of hij in staat is een besluit te nemen. Beoordeeld wordt of hij de juridische gevolgen kan overzien van de overeenkomst die hij aangaat of dat hij weet wat de medische gevolgen zijn als hij een bepaalde medische ingreep weigert. Ook al vinden anderen het een onverstandige beslissing, het gaat er dus niet om wát hij kiest maar dat hij de gevolgen van zijn keuze kan beoordelen en overzien. Feitelijk gaat het niet over de "wil", maar meer om het "besluitvormingsvermogen".

Waarom wettelijk vertegenwoordiging

Vertegenwoordiging van volwassenen met een beperking is vaak informeel geregeld door een familielid. Deze niet officiële vorm van vertegenwoordiging heeft geen juridische rechtsgeldigheid (zie 1.7). Dit zullen ouders ook ervaren; steeds vaker eisen instanties dat vertegenwoordiging formeel geregeld is. Zij willen eerst een schriftelijk bewijs zien voordat zij een aanvraag in behandeling nemen. Ouders kunnen niet meer in de plaats treden van hun 18-jarige kind als zij niet officieel wettelijk vertegenwoordiger zijn. Een wettelijk vertegenwoordiger heeft een juridische status waardoor hij een duidelijke en serieuze gesprekspartner is in contacten met zorginstellingen en allerlei instanties waar jongeren mee te maken krijgen, bijv. UWV, CIZ, WMO. De verplichting om rechtsbescherming te regelen is niet wettelijk vastgelegd maar wettelijke vertegenwoordiging is een goede manier om de belangen van een meerderjarige jongere optimaal te behartigen wanneer hij of zij dat zelf niet (voldoende) kan.

Vormen van wettelijk vertegenwoordiging

Er bestaan 3 vormen:

Curatele - voor persoonlijke en financiële zaken

Bewind - alleen voor financiële zaken

Mentorschap - alleen voor persoonlijke zaken

Persoonlijke zaken gaan hoofdzakelijk over verzorging, verpleging, begeleiding en medische behandelingen.

1.2 Curatele

Ondercuratelestelling is de meest vergaande beschermingsmaatregel en is bedoeld voor mensen die zowel hun financiële als persoonlijke belangen niet meer kunnen behartigen. Dit kan zijn als gevolg van een geestelijke stoornis, door verkwisting of door gewoonte van drankmisbruik. Mensen die niet in staat zijn de gevolgen van bepaalde handelingen te overzien kunnen zichzelf daarmee erg benadelen. Iemand kan bijvoorbeeld onverantwoord veel geld uitlenen of zijn hele maandinkomen besteden aan loterijen doordat onvoldoende toezicht van anderen mogelijk is. In zulke situaties wordt vaak besloten om iemand onder curatele te stellen. De wettelijk vertegenwoordiger bij curatele is altijd een natuurlijk persoon en heet "curator". Degene die onder curatele is gesteld wordt curandus genoemd.

Iemand die onder curatele staat is *niet* handelingsbekwaam. Hij mag niet meer zelfstandig rechtshandelingen verrichten. Zijn situatie is te vergelijken met die van een minderjarige. Voor bijna elke handeling en beslissing van de curandus moet de curator toestemming geven. De curator is verplicht de curandus zoveel mogelijk bij beslissingen te betrekken.

De positie van een curator lijkt veel op die van ouders of een voogd. Wanneer bijvoorbeeld een jongere niet naar zijn ouders luistert en steeds thuis wegloopt kan curatele dit niet voorkomen. Een curator heeft geen extra middelen om er voor te zorgen dat de jongere wel naar hem luistert. Hij kan iemand niet onder dwang zetten.

De taken en bevoegdheden van de curator als het gaat om persoonlijke belangen van de betrokkene komen overeen met die van een mentor.

De bevoegdheden van een curator zijn groter dan die van een bewindvoerder. De curator kan rechtshandelingen ongedaan maken, een bewindvoerder niet. Overeenkomsten die een curandus aangaat zijn niet rechtsgeldig. De overeenkomst kan teruggedraaid worden.

De taken van een curator voor het behartigen van de financiële belangen komen wel overeen met die van een bewindvoerder.

Binnen tien dagen na de uitspraak van curatele door de kantonrechter moet de beslissing bekend worden gemaakt in de Staatscourant en twee landelijke dagbladen. De uitspraak wordt opgenomen in het curatele register. Hierdoor hoort iedereen vanaf dat moment te weten dat de betreffende persoon onder curatele staat en dat hij zelf geen overeenkomsten mag sluiten. Doet hij dat toch dan is de overeenkomst niet rechtsgeldig en kan de curator dit terug laten draaien.

Een vereiste voor curatele is dat de situatie blijvend is. Is er sprake van tijdelijke verwarring, dan is bewind in combinatie met mentorschap een betere oplossing.

De juridische bewegingsvrijheid die een handelingsonbekwame heeft, krijgt hij van zijn vertegenwoordiger (ouder, curator) die toestemming kan geven toch zelf op te treden in het recht.

Onder voorwaarden is co-curatorschap van beide ouders mogelijk.

De curator heeft alle bevoegdheden die hij in het belang van zijn taak nodig heeft maar mag hij niet vertegenwoordigend optreden bij een rechtshandeling waarbij het zozeer op de mening van de betrokkene aankomt, dat alleen die mag beslissen. Voor verdere uitleg zie "Grenzen van de bevoegdheid van de curator/mentor" onder [Mentor \(1.4\)](#).

1.3 Bewind

Bewind wordt ook wel onderbewindstelling, bewindvoering of beschermingsbewind genoemd. De maatregel kan worden ingesteld wanneer iemand door zijn lichamelijke of geestelijke toestand niet in staat is om zijn eigen financiële belangen te behartigen. Dit kan ook tijdelijk zijn. Wanneer iemand bijvoorbeeld geen inzicht heeft in hoeveel hij kan uitgeven met zijn inkomen, niet begrijpt wat de financiële gevolgen zijn als hij een telefoonabonnement afsluit, zijn vaste lasten vergeet te betalen of zijn inkomen in één week uitgeeft kan hij snel in de financiële problemen komen met schulden als gevolg.

De wettelijk vertegenwoordiger bij bewind heet "bewindvoerder". Degene voor wie het bewind is ingesteld wordt rechthebbende genoemd.

Doel van de maatregel is dat de rechthebbende niet zelfstandig beslist over zaken die onder bewind zijn gesteld. Hij mag bijvoorbeeld niet iets kopen of verkopen zonder toestemming van de bewindvoerder. Door eerst te overleggen kan worden voorkomen dat de rechthebbende beslissingen neemt die nadelig zijn voor de onder bewind gestelde zaken. Dit alles ter bescherming van zijn vermogen.

Niet de persoon met beperking staat onder bewind maar zijn geld en goederen. Het is mogelijk slechts één of enkele bezittingen onder bewind te stellen. (bijv. een huis, spaargeld, aandelen, waardevolle schilderijen enz.). Meestal worden alle bezittingen van de rechthebbende, ook de toekomstige, (erfenissen, legaten, verzekeringsuitkeringen enz.) onder bewind gesteld.

De bewindvoerder en rechthebbende werken zoveel mogelijk samen. Zolang dat gaat moeten beslissingen samen worden genomen. Als een van beiden niet wil of kan meewerken, is toestemming van de kantonrechter (vervangende machtiging) nodig om de handeling alsnog uit te voeren.

Voor uitgaven boven € 1000,- moet altijd een machtiging gevraagd worden ook als bewindvoerder en rechthebbende het eens zijn.

De rechthebbende heeft eigen beslisruimte en mag eenvoudige handelingen doen.

De rechthebbende blijft handelingsbekwaam, dat wil zeggen dat hij overeenkomsten met anderen (derden) kan aangaan die juridisch geldig zijn. De bewindvoerder kan dit niet terugdraaien. Een koopovereenkomst blijft geldig en kan niet ongedaan worden gemaakt ook al was de aankoop ongewenst of volstrekt verbodig.

De uitspraak van de rechter bij een verzoek tot onderbewindstelling hoeft niet bekend te worden gemaakt en staat niet in een openbaar register. Hierdoor weet een derde niet en kan ook niet weten dat iemand niet zelfstandig een overeenkomst mag aangaan. Zo worden zij beschermd tegen handelingen van mensen voor wie een bewind geldt. Dit wordt derdenbescherming genoemd.

Wist de derde wel van het bewind of had hij het kunnen weten, dan kan de aankoop wel ongedaan worden gemaakt. De bewindvoerder moet dit wel aantonen.

Als onder het bewind goederen vallen die in een openbaar register zijn opgenomen, bijv. een huis of bedrijf, moet in dat register worden aangetekend dat die goederen onder bewind zijn gesteld. Hierdoor zijn de goederen beschermd en is geen sprake van derdenbescherming. De rechthebbende kan de woning niet zelf verkopen. Voor de verkoop is altijd een machtiging nodig van de rechter.

De bewindvoerder mag een natuurlijk persoon zijn maar ook een rechtspersoon. Een natuurlijk persoon kan een familielid zijn. Een professioneel bewindvoerder is vaak een rechtspersoon. Een professioneel bewindvoerder heeft naast overleg met de rechthebbende vaak ook overleg met begeleiding of familie als de rechthebbende weinig begrijpt van zijn financiële zaken.

De bewindvoerder verzorgt alle financiële zaken van de rechthebbende, hij voert de administratie, doet belastingaangifte, vraagt (bijzondere) bijstand, huurtoeslag en zorgtoeslag aan, doet de financiële administratie van een persoonsgebonden budget en zorgt ervoor dat de inkomsten van rechthebbende gebruikt worden voor zijn verzorging. Een bewindvoerder is te vergelijken met een "boekhouder".

De bewindvoerder is aansprakelijk t.o.v. de rechthebbende als hem te verwijten valt dat hij tekortschiet in de zorg als een goed bewindvoerder. Hij is verantwoordelijk voor het gevoerde beleid.

De juridische bewegingsvrijheid van de rechthebbende is groter dan bij curatele.

Een bewindvoerder wordt gecontroleerd door de kantonrechter. Hij moet een boedelbeschrijving opstellen en inleveren bij het begin van het beschermingsbewind. Daarna legt hij jaarlijks verantwoording af aan de kantonrechter over het gevoerde beleid.

Een bewindvoerder beslist niet over persoonlijke zaken van de rechthebbende.

1.4 Mentorschap

De instelling van mentorschap is bedoeld voor mensen die hun persoonlijke belangen niet meer kunnen behartigen. Zij kunnen zelf geen beslissing meer

nemen over verzorging, verpleging, behandeling of begeleiding. Iemand begrijpt bijvoorbeeld niet dat hij zelf kan kiezen of hij een beugel wil als de tandarts dat een goed idee vindt, of dat hij medicijnen kan weigeren als de arts zegt dat het verstandig is om tabletten voor botontkalking te nemen, of dat hij zijn dossier kan inzien als de arts een fout heeft gemaakt. Mentorschap kan met bewindvoering gecombineerd worden. De wettelijk vertegenwoordiger bij mentorschap heet mentor. Degene voor wie mentorschap is ingesteld wordt betrokkene genoemd.

Doel van de maatregel is dat de betrokkene niet meer zelf beslist over verzorging, verpleging, behandeling of begeleiding om hem/haar te beschermen op het persoonlijke vlak. De mentor neemt, zoveel mogelijk samen met de betrokkene, de beslissing.

De mentor heeft tot taak de betrokkene aan te moedigen zodat hij waar mogelijk zelfstandig optreedt.

Ook heeft de mentor tot taak om op andere gebieden op het persoonlijke vlak de belangen van iemand in de gaten te houden en hem raad te geven, bijvoorbeeld over de omgang met bepaalde mensen. De mentor grijpt in wanneer hij van mening is dat een bepaalde situatie niet wenselijk is voor de betrokkene en deze niet in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen (wilsonbekwaam). Hij kan ingrijpen door bijv. de hulpverlener in dat verband instructies te geven.

Een mentor kan geen dwang toepassen: hij kan bijv. iemand met anorexia niet dwingen te eten. De anorexiapatiënt beslist zelf.

De mentor heeft de bevoegdheid om inzage te vragen van het dossier van betrokkene. Hij treedt op wanneer hij meent dat in de zorg fouten gemaakt (dreigen te) worden. Wanneer de betrokkene wilsonbekwaam is geeft de mentor akkoord voor het zorgplan of behandelingsplan.

De betrokkene blijft handelingsbekwaam, dat wil zeggen dat hij overeenkomsten met anderen (derden) kan aangaan die juridisch geldig zijn. Wanneer de betrokkene een onbevoegde rechtshandeling op het persoonlijke vlak verricht ten opzichte van een derde kan deze handeling niet terug gedraaid worden als die persoon het mentorschap niet kende of had behoren te kennen. (zie [voorbeelden 1.5](#))

De uitspraak van de rechter bij een verzoek tot mentorschap hoeft niet bekend te worden gemaakt en staat niet in een openbaar register.

Mentorschap kan alleen door een natuurlijk persoon worden vervuld. Vaak is dit een familielid. Het mag ook een professionele mentor zijn. Benoeming van twee mentoren uit de familiekring is mogelijk. De mentor heeft alle bevoegdheden die hij in het belang van zijn taak nodig heeft. Hij mag echter niet beslissen in hoogstpersoonlijke aangelegenheden.

Een mentor beslist niet over financiële zaken.

Alleen op verzoek van de kantonrechter moet een mentor tussentijds verslag doen van zijn werkzaamheden.

Grenzen van de bevoegdheid van de curator en mentor

Curator en mentor betrekken de curandus/betrokkene zoveel mogelijk bij de uitoefening van hun taak en bevorderen dat hij zo zelfstandig mogelijk (rechts-) handelingen verricht. Anderzijds moeten zij ingrijpen wanneer zij van mening zijn dat een bepaalde situatie niet wenselijk is voor de betrokkene en deze niet in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen.

Curator en mentor hebben alle bevoegdheden die zij in het belang van hun taak nodig hebben maar zij mogen niet vertegenwoordigend optreden bij een

rechtshandeling waarbij het zozeer op de mening van de betrokkene aankomt, dat alleen die mag beslissen.

Een curator/mentor is niet bevoegd om als vertegenwoordiger hoogstpersoonlijke rechtshandelingen voor de betrokkene te verrichten, zoals bijv. erkennen van een kind, aanmelden voor donorregistratie of het opstellen van een euthanasieverklaring en het maken van een testament.

Bij medische behandelingen die vallen onder de Wet Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO) en Wet Bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (BOPZ) is voor een curator/mentor pas plaats, indien door de hulpverlener vastgesteld is dat de betrokkene feitelijk onbekwaam is (wilsonbekwaam). Zie [paragraaf 1.8](#).

De hulpverlener kan de mening van de curator/mentor naast zich neerleggen als deze niet verenigbaar is met de zorg voor een goed hulpverlener, bijv. in levensbedreigende situaties.

Een curator/mentor kan niet zomaar behandeling van de betrokkene eisen als deze zich verzet. Dit kan wel als het een handeling is van ingrijpende aard op het gebied van verzorging, verpleging, behandeling en begeleiding die nodig is om ernstig nadeel voor de betrokkene te voorkomen.

1.5 Voorbeelden

Producten bestellen via internet

Simone is 24 jaar. Zij heeft een licht verstandelijke beperking en woont sinds kort begeleid zelfstandig. Simone heeft een eigen bankpasje, zodat ze zelf haar boodschappen kan doen. In haar flatje heeft Simone ook een internetaansluiting, een tv en een mobiele telefoon. Simone zit graag achter internet. Op internet ziet zij een advertentie van een postorderbedrijf die o.a. kleding aanbiedt. Zij hebben een eenmalige actie, waarbij er korting gegeven wordt op diverse kledingstukken. Simone bestelt op een site direct een aantal truien, rokken en een broek.

Ook belde er op een avond een verkoper van een goed doel. Deze persoon probeerde op professionele wijze Simone ervan te overtuigen dat zij lid moest worden. Omdat zij zich overrompeld voelt door de verkooptechnieken laat zij zich overhalen om lid te worden voor het maximale bedrag van € 35,00 per maand.

Wanneer de vader van Simone enkele maanden later de rekeningafschriften bekijkt, schrikt hij behoorlijk. Hij wil de overeenkomsten vernietigen en het geld terugvorderen omdat Simone de gevolgen niet had overzien. Kan hij dat doen?

Als de vader van Simone curator is, is hij hiertoe bevoegd omdat Simone handelingsonbekwaam is. Hij heeft de wettelijke bevoegdheid beide overeenkomsten te vernietigen en dus terug te draaien. Op deze manier kan hij het geld weer terugvorderen. Hij kan dit telefonisch doen en de situatie uitleggen. Werkt dit niet, dan kan hij een kopie van de uitspraak van de kantonrechter opsturen waaruit blijkt dat hij tot curator is benoemd.

Als de vader van Simone bewindvoerder is kan hij de overeenkomsten niet terug laten draaien. Zowel het postorderbedrijf als het goede doel kunnen zich beroepen op het feit dat zij de bewindvoering 'niet hadden behoren te kennen'. Zij hadden dus niet kunnen voorzien dat Simone een licht verstandelijke beperking heeft.

Voor de vader van Simone zit er niets anders op dan het lidmaatschap met het goede doel, volgens hun voorwaarden, te beëindigen. Om dit soort vervelende situaties te voorkomen kan hij met Simone afspreken dat zij in het vervolg met hem bespreekt wanneer zij wat koopt.

Als de verkoper van het goede doel in het gesprek met Simone bijv. aan haar stem had kunnen horen dat zij verstandelijk beperkt was, dan had hij wel kunnen weten van het bewind. In dat geval kan de overeenkomst wel ongedaan gemaakt worden door vader.

De trouwerij van Frank

Frank en Annelies willen dolgraag trouwen. Ze hebben beiden een licht verstandelijke beperking en wonen begeleid zelfstandig. De vader van Frank is wettelijk vertegenwoordiger. Kan Frank zonder officiële toestemming van zijn vader trouwen?

Als de vader van Frank mentor is en de persoonlijke belangen van Frank behartigt m.b.t. verpleging, verzorging en begeleiding, blijft Frank voor de wet handelingsbekwaam voor alle andere zaken. Frank mag dus zonder toestemming van zijn vader trouwen. Een mentor heeft wel een adviserende rol op het gebied van relaties. Belangrijk is dus dat een mentor vanaf het begin af aan met de betrokkene in gesprek blijft.

Als de vader van Frank curator is mag Frank niet zonder toestemming van zijn vader trouwen. Frank is handelingsonbekwaam. Omdat trouwen een rechtshandeling is, zal de vader van Frank toestemming moeten geven.

De blindedarm en knieën van Tommy

Tommy, 25 jaar en verstandelijk beperkt, moet geopereerd worden aan zijn blindedarm omdat deze ontstoken is. Tommy is vreselijk bang voor operaties en verzet zich hiertegen. Zijn mentor Hans begrijpt dat en ziet een operatie voor Tommy ook niet zitten. Wanneer de blindedarm echter niet verwijderd wordt, kan dit ernstige gevolgen hebben voor zijn gezondheid. Daarom voert de chirurg de operatie toch uit, ondanks het verzet van Tommy en de mentor.

Tommy vindt het heerlijk om een stukje te gaan fietsen met zijn mentor Hans. Volgens Hans komt Tommy helemaal tot rust door het fietsen. Nu heeft Tommy een afwijking aan zijn knieën waardoor hij pijn krijgt na een tijdje fietsen. Volgens de orthopeed zal de pijn verdwijnen als Tommy geopereerd wordt. Omdat het niet zo'n grote ingreep is denkt Hans dat de operatie een goed idee is. Maar hoe graag Tommy ook fietst, een operatie ziet hij echt niet zitten. Het uitstellen van deze operatie heeft geen ernstige gevolgen voor de gezondheid van Tommy en zal daarom niet doorgaan door het verzet van Tommy.

Derdenbescherming

Mevr. van Aartsen weet op een dag van het instellingsterrein te ontsnappen om in de nabijgelegen privékliniek een facelift te kunnen ondergaan. Het personeel van de instelling en de zus van van Aartsen (mentor) staan voor een complete verrassing wanneer zij aan het einde van de dag zonder rimpels binnenkomt. Volgens de mentor is de overeenkomst met de privékliniek vernietigbaar, omdat deze onbevoegd verricht is.

Wie moet nu bewijzen dat de rechtshandeling bevoegd of onbevoegd is verricht?

De privékliniek die het mentorschap niet kende of niet behoorde te kennen wordt beschermd.

De overeenkomst kan niet worden vernietigd. De mentor moet bewijzen dat de kliniek het mentorschap kende of had kunnen weten.

1.6 Wettelijke vertegenwoordiging regelen

Een wettelijk vertegenwoordiger, dus een curator, mentor of bewindvoerder, kan iemand uit de familie zijn. Bijvoorbeeld de partner van betrokkene, één van de ouders, kinderen, broers of zusters. In principe kan iedereen die meerderjarig is wettelijk vertegenwoordiger worden als hij aan bepaalde voorwaarden¹ voldoet. Bij de benoeming van de wettelijk vertegenwoordiger moet de uitdrukkelijke voorkeur worden gevolgd van degene voor wie de maatregel is bedoeld, tenzij er gegronde redenen zijn om die persoon niet te benoemen.

Ouder als wettelijk vertegenwoordiger!

Vaak wordt de wettelijke vertegenwoordiging ingevuld door ouders. Nadeel bij de financiële belangenbehartiging kan zijn dat ouders soms beslissingen moeten nemen die door de jongere niet als noodzakelijk en daarom als onredelijk worden ervaren. Dit kan tot conflicten leiden waardoor de ouder-kind relatie onder druk kan komen te staan. Is die mogelijkheid in uw situatie aanwezig, overweeg dan een ander familielid met gezag als bewindvoerder of curator te vragen. Het is ook mogelijk om een onafhankelijk natuurlijk persoon of een onafhankelijke instelling die zich met vermogensbeheer bezighoudt als bewindvoerder te benoemen.

¹ Zie brochure "Curatele, bewind en mentorschap", van Ministerie van Justitie.

Professionele wettelijke vertegenwoordiging

Behalve een wettelijk vertegenwoordiger uit familieverband kan een professionele wettelijk vertegenwoordiger benoemd worden. Professionele bewindvoerders kunnen zich aansluiten bij een branchevereniging: Branchevereniging Professionele Bewindvoerders & Inkomensbeheerders (BPBI). Zij moeten aan een aantal kwaliteitseisen voldoen en worden jaarlijks gecontroleerd. Omdat bewindvoerders aangesloten bij BPBI aan opleidingseisen moeten voldoen ontvangen zij een hoger tarief dan bewindvoerders die niet zijn aangesloten. Kiest u voor een professionele bewindvoerder, controleer dan of hij is aangesloten bij de branchevereniging.

Hoe aanvragen

Een verzoekschrift voor curatele, bewind of mentorschap kan via speciale formulieren worden ingediend. Deze zijn te vinden op de internetsite www.rechtspraak.nl > naar de rechter > formulieren. De formulieren zijn ook op te vragen bij de griffie van de rechtbanken. Voor de regio 's-Hertogenbosch kunt u contact opnemen met de rechtbank 's-Hertogenbosch, tel. 073-6202020.

Stukken meezenden:

Onder andere een bereidverklaring van de te benoemen wettelijk vertegenwoordiger en een akkoordverklaring van familieleden.

Deze kunt u ook via de genoemde internetsite vinden en downloaden.

Medische verklaring en rapporten

Voor de aanvraag van wettelijke vertegenwoordiging is een medische verklaring van een deskundige nodig waaruit de grond voor de aanvraag blijkt. Ook andere rapporten of verslagen waaruit blijkt dat de betrokkene zijn eigen belangen niet kan behartigen kunnen de aanvraag ondersteunen.

Wanneer aanvragen?

Het duurt ongeveer zes tot twaalf weken voordat de kantonrechter een beslissing heeft genomen. Als u een verzoekschrift indient drie maanden voor het bereiken van 18 jarige leeftijd kan de wettelijke vertegenwoordiging ingaan op het moment dat de jongere 18 jaar wordt. Een aanvraag tijdens minderjarigheid kan alleen door de ouders of voogd worden gedaan en als te verwachten is dat een minderjarige op het tijdstip waarop hij meerderjarig wordt in dezelfde toestand zal verkeren als tijdens minderjarigheid.

Zitting

Nadat het verzoekschrift is ingediend komt er een zitting waarin de kantonrechter naar de mening van familieleden en de betrokkene zelf vraagt. Op basis van de aanvraag en bijgeleverde stukken en de informatie van de zitting neemt de rechter een beslissing.

De rechter beslist

De kantonrechter beslist of iemand voor een beschermingsmaatregel in aanmerking komt en welke vorm dan het beste is.

Handelingsonbekwaamheid staat op gespannen voet met het uitgangspunt dat het recht op zelfbepaling van iedereen zoveel mogelijk moet worden gerespecteerd. De rechter zal daarom zorgvuldig oordelen waarbij hij de volgende afwegingen maakt:

Als het doel van het instellen van wettelijke vertegenwoordiging ook kan worden bereikt zonder rechterlijke bemoeienis of beschermingsmaatregel dan liever zonder.

Is duidelijk dat een beschermingsmaatregel nodig is dan gaat de voorkeur uit naar de minst ingrijpende maatregel.

Wat is in de individuele situatie de meest passende oplossing, wat is het risico op misbruik?

De kantonrechter kan afwijken van het verzoek. Hij kan zelf besluiten tot instellen van bewind in plaats van ondercuratelestelling. De rechter kan ook bij een verzoek tot opheffing van een curatele overgaan tot instelling van het bewind.

De rechter heeft de vrijheid anders te beslissen, bijvoorbeeld als de betrokkene bezwaar heeft tegen de benoeming van door de wet genoemde voorkeurspersonen. Is er niemand in familieverband die de taak van wettelijk vertegenwoordiger op zich kan nemen dan zoekt de rechter zelf een curator of bewindvoerder.

De voorkeur voor beschermingsmaatregelen gaat uit naar mentorschap in combinatie met beschermingsbewind, boven curatele. Het is wenselijk de taak van bewindvoerder en mentor zo veel mogelijk in één persoon te vertegenwoordigen in verband met de financiële gevolgen die rechtshandelingen op het gebied van het mentorschap vaak hebben.

Bij de bescherming van een meerderjarige die niet zelf behoorlijk voor zijn vermogensrechterlijke belangen kan zorgen, heeft het beschermingsbewind de voorkeur.

Een curatele is alleen noodzakelijk als het een persoon betreft die tegen zichzelf beschermd moet worden; als iemand schulden maakt of onverantwoorde uitgaven doet en dat ook zal blijven doen na instelling van een bewind, biedt curatele een betere bescherming. Indien betrokkene deelneemt aan het rechtsverkeer, heeft ondercuratelestelling de voorkeur, omdat een grotere behoefte aan bescherming bestaat die het beste met de ondercuratelestelling bereikt kan worden.

Kosten

Voor de behandeling van de aanvraag moet griffierecht betaald worden, tarief € 71,-². Dit is een bijdrage in de kosten voor de rechtspraak. De aanvrager betaalt. Pas na betaling wordt het verzoek in behandeling genomen.

Er hoeft slechts één keer griffierecht betaald te worden:

- bij het aanvragen van een combinatie bewindvoering-mentorschap
- bij bewindvoering waarbij twee bewindvoerders worden ingesteld.

Vergoeding

Curator en professionele bewindvoerder kunnen een vergoeding ontvangen voor hun werkzaamheden. Tarieven hiervoor worden landelijk vastgesteld door het Landelijk Overleg Kantonrechters en worden jaarlijks aangepast³. De vergoeding wordt uit het vermogen of inkomen van de betrokkene betaald. Vergoeding van extra kosten moet via de kantonrechter worden aangevraagd. Een mentor mag de noodzakelijke kosten voor het vervullen van zijn taak aan de betrokkene in rekening brengen. Als de betrokkene zelf over onvoldoende middelen beschikt kan voor de kosten bijzondere bijstand worden aangevraagd. De meeste gemeenten vergoeden deze kosten.

Ondersteuning bij keuze en aanvraag

Om te bepalen welke maatregel nodig is, is het belangrijk om na te gaan waarvoor u de maatregel wilt aanvragen. Advies is om eerst de brochure "Curatele, bewind en mentorschap" van het ministerie van Justitie te lezen. Heeft u dan nog vragen dan kunt u

² Tarief 1 januari 2012: www.rechtspraak.nl > Procedures > Tarieven griffierechten > Griffierecht sector Kanton.

³ De tarieven zijn te vinden op de website van de Rechtspraak onder: > Procedures > Landelijke regelingen > Sector kanton > Aanbevelingen van het Landelijk Overleg Kantonsectorvoorzitters > Aanbevelingen curatele/meerderjarigenbewind/mentorschap onder C. Beloning.

informatie en advies bij MEE. Zij kunnen u ook ondersteunen bij het invullen van het verzoekschrift.

Vragen

Brochure "Curatele, bewind en mentorschap" van het ministerie van Justitie. Aan te vragen bij Postbus 51 infolijn: telefoon 0800-8051 (gratis)

Internet: www.rijksoverheid.nl > Documenten en publicaties > Publicaties postbus 51

E-mail: vragen@postbus51.nl

Juridisch loket: Telefoon 0900-8020

Internet:

www.hetjl.nl voor juridische informatie of advies

www.rechtspraak.nl Landelijk Overleg

Op www.bpbi.nl staat een overzicht van alle professionele bewindvoerders.

Kantonsectorvoorzitters (LOK) Het LOK heeft een aantal aanbevelingen gedaan met betrekking tot beschermingsmaatregelen die landelijk tot uitgangspunt strekken. Deze aanbevelingen betreffen o.a. het instellen van meerderjarigenbewind, curatele en mentorschap, de taken en beloning van bewindvoerder, curator en mentor. De aanbevelingen geven een uitgebreide omschrijving van o.a. de taken van de wettelijke vertegenwoordiger en zijn te vinden via : www.rechtspraak.nl > procedures > landelijke

regelingen > sector kanton > richtlijnen/aanbevelingen van het LOK > Aanbevelingen curatele, meerderjarigenbewind, mentorschap.

1.7 Niet wettelijke vertegenwoordiging

Naast de verschillende vormen van wettelijke vertegenwoordiging zijn er nog andere vormen van vertegenwoordiging.

Persoonlijk gevolmachtigde

Door het afgeven van een volmacht maakt iemand het mogelijk dat een ander zijn zaken waarneemt. Dit kan voor zowel financiële zaken als persoonlijke zaken. Een persoonlijk gevolmachtigde kan alleen worden benoemd door iemand die op dat moment wilsbekwaam is.

Voordeel: Geen rechterlijke tussenkomst

Nadelen: De volmachtgever kan ieder moment zelf ook handelingen uitvoeren.

Er is geen toezicht op het optreden van de gevolmachtigde wanneer de volmachtgever zelf niet meer in staat is het optreden te beoordelen of de volmacht kan opzeggen.

Zaakwaarneming

Onder zaakwaarneming wordt het vrijwillig behartigen

van iemands belangen verstaan, zonder daartoe een opdracht gekregen te hebben. De zaakwaarnemer heeft geen overeenkomst gesloten of mondeling een afspraak gemaakt. In principe kan iedere meerderjarige vrijwillig het zaakwaarnemerschap op zich nemen.

Bezwaren:

Directe wettelijke controle op het doen en laten van de zaakwaarnemer ontbreekt.

Waarborgen voor de deskundigheid en kwaliteit van de zaakwaarnemer zijn niet aanwezig.

Iedere meerderjarige kan zaakwaarnemer worden waardoor er meer zaakwaarnemers kunnen optreden voor één persoon, die niet overal hetzelfde over denken.

Mensen met een verstandelijke beperking blijven de vrijheid houden om ook zelf hun zaken te behartigen, terwijl zij soms niet in staat zijn tot het nemen van beslissingen en het overzien van de gevolgen.

Een persoonlijk gevolmachtigde en zaakwaarneming worden vaak gebruikt om de belangen van ouderen te behartigen. Wanneer iemand in het eerste stadium van dementie verkeert kan hij iemand machtigen die zijn belangen zoveel mogelijk naar zijn eigen wil en inzicht behartigt op het moment dat hij daar zelf niet meer toe in staat is. Wordt er geen volmacht afgegeven en is de dementie in een verder gevorderd stadium dan kan er een zaakwaarnemer ontstaan om de belangen te behartigen. Ook kan dan bewindvoering en mentorschap aangevraagd worden.

1.8 Medische beslissingen

Voordat met een behandeling of ingreep kan worden begonnen is voor alle beslissingen op het gebied van verzorging, verpleging, behandeling of begeleiding toestemming nodig van de cliënt. Basisvoorwaarde voor iedere vorm van hulpverlening en medisch handelen is het toestemmingsvereiste van patiënt/cliënt. Dit is neergelegd in de Wet op de Geneeskundige Behandelingsovereenkomst (WGBO) waarin de rechten van de patiënt en de plichten van de arts zijn beschreven. Een arts (hulpverlener) moet zijn verplichtingen die uit de WGBO voortvloeien tegenover de cliënt nakomen.

Minderjarigen tussen 16 en 18 jaar nemen een bijzondere positie in de WGBO. Zij zijn juridisch bekwaam tot het aangaan van een

behandelingsovereenkomst. Zij hebben dezelfde rechten en plichten als een meerderjarige cliënt/patiënt. Dat betekent dat ouders niet deelnemen aan een gesprek met een arts als de jongere dat niet wil. De ouders/voogd hebben geen rechten. Ze moeten eventueel wel de rekening van de hulpverlener betalen. Dit kan leiden tot een privacyprobleem.

Wilsonbekwaamheid

Het begrip wilsonbekwaamheid komt vooral voor bij medische handelingen en heeft altijd betrekking op slechts één situatie of aangelegenheid. Zo kan iemand wilsonbekwaam zijn over de beslissing begeleid te gaan wonen (hij snapt niet dat hij niet zelfstandig kan wonen), maar wel wilsbekwaam over de vraag of hij een kamer op de eerste verdieping wil of op de begane grond of welke warme maaltijd hij zou willen hebben. Wils(on)bekwaamheid wordt meestal door de hulpverlener vastgesteld. Dit is een belangrijke vaststelling omdat bij wilsonbekwaamheid een vertegenwoordiger kan optreden. Er is een speciale handreiking voor de beoordeling van wilsbekwaamheid die de hulpverlener/arts kan hanteren⁴.

Vertegenwoordiging bij medische handelingen

Als de cliënt niet in staat is tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake dan is de toestemming van zijn vertegenwoordiger nodig. Is er geen wettelijk vertegenwoordiger dan is in de WGBO geregeld tegenover wie de hulpverlener zijn verplichtingen dan moet nakomen:

Is de cliënt minderjarig dan zijn de ouders vertegenwoordigers.

Is de cliënt meerderjarig en niet in staat tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake dan wordt hij vertegenwoordigd door:

- de benoemde vertegenwoordiger: curator of mentor,
- is deze er niet dan door de schriftelijk gemachtigde van de cliënt,
- is deze er niet dan de onbenoemde vertegenwoordiger: de echtgenoot, geregistreerde partner of andere levensgezel van de cliënt,
- bij afwezigheid hiervan: de ouder, kind, broer of zus van de cliënt.

Deze manier van vertegenwoordiging kan alleen plaats vinden wanneer de medisch hulpverlener oordeelt dat de meerderjarige wilsonbekwaam is met betrekking

⁴ <http://www.rijksoverheid.nl> > documenten en publicaties > brochures > handreiking

tot een bepaalde aangelegenheid of beslissing op het gebied van verzorging, verpleging, behandeling of begeleiding. Voor alle overige gevallen is er in de wet niets geregeld. Dat betekent dat de jongere bijv. zelf verantwoording aflegt over de besteding van zijn persoonsgebonden budget.

Als een mentor een handeling wel wil maar de betrokkene verzet zich tegen een handeling van ingrijpende aard (zoals een sterilisatie of een zeer belastende overplaatsing), kan deze handeling alleen dan worden uitgevoerd indien zij kennelijk nodig is ter voorkoming van ernstig nadeel voor de betrokkene. Een arts beslist hierover.

Vragen over sterilisatie

Wat zijn de regels rondom sterilisatie van mensen met een verstandelijke beperking?

Wanneer dit vraagstuk aan de orde is, kunt u het beste een arts voor verstandelijk gehandicapten (VG-arts) raadplegen. De arts zal eerst de wilsbekwaamheid van iemand met een beperking beoordelen. Dat doet hij in overleg met de mentor of curator. Als de mentor of curator van mening (blijven) verschillen met de arts over de wilsbekwaamheid dan kan de arts daarover een oordeel vragen van de kantonrechter.

De arts moet vervolgens een oordeel vormen over de vraag of sterilisatie - een definitieve vorm van anticonceptie - wel nodig is. Hij moet bij voorkeur een omkeerbare vorm van anticonceptie toepassen (pil, prikpil of spiraaltje). Woont de verstandelijk gehandicapte in een instelling, dan moet de arts daarover overleggen met de medewerkers van de instelling. Indien nodig vraagt de arts een second opinion.

Nadat de arts een eigen beslissing heeft genomen over de vorm van anticonceptie, bespreekt hij die met de patiënt op een manier die de patiënt kan bevatten. De arts vraagt om toestemming tot sterilisatie aan de persoon met een verstandelijk beperking. Als de wilsbekwame persoon met een verstandelijke beperking geen toestemming geeft, dan gaat de sterilisatie niet door.

De arts vraagt in het geval van wilsbekwame persoon met een verstandelijke beperking om toestemming tot sterilisatie aan de mentor of curator. Bij toestemming voor de ingreep verwijst de VG-arts door naar een specialist: gynaecoloog, uroloog of chirurg.

De specialist moet zich een eigen oordeel vormen. Komt hij tot een negatief besluit, dan gaat de sterilisatie niet door. Is zijn oordeel positief, dan bespreekt hij de sterilisatie met de wilsbekwame persoon met een verstandelijke beperking op een manier die hij kan bevatten. De wilsbekwame persoon met een verstandelijke beperking moet opnieuw toestemming geven voor de ingreep. Is dat het geval, dan kan de specialist de sterilisatie uitvoeren. Gaat de wilsbekwame persoon niet akkoord, dan gaat de sterilisatie niet door.

In geval van wilsbekwame patiënten moet de mentor of curator opnieuw toestemmen. Doet hij dat niet, dan gaat de sterilisatie niet door.

2. Veranderingen bij meerderjarigheid

In de wet is geregeld dat iemand meerderjarig is als hij 18 jaar wordt. Meerderjarigheid geeft juridische volwassenheid en dat heeft tot gevolg dat iedere 18 jarige een aantal nieuwe rechten en plichten krijgt, ongeacht of men een beperking heeft of niet. Rechten en plichten zijn geregeld in verschillende wetten en treden automatisch in werking als iemand achttien jaar wordt. Ouders worden geïnformeerd over de wijzigingen door de instanties die de regelingen uitvoeren. Hierdoor krijgen alle 18 jarige jongeren en hun ouders te maken met veranderingen.

In dit hoofdstuk worden de genoemde veranderingen nader besproken: [de uitkering van de kinderbijslag stopt \(2.1\)](#), [jongeren moeten zelf een zorgverzekering afsluiten \(2.2\)](#), [krijgen stemrecht \(2.3\)](#) en [ontvangen een donorformulier \(2.4\)](#). Voor jongeren met een beperking die extra zorg ontvangen via de AWBZ verandert er nog meer; [als zorg wordt ingekocht met een Persoons Gebonden Budget worden ze zelf budgethouder \(2.6\)](#), de [uitkering Tegemoetkoming Ouders Gehandicapte kinderen \(2.5\)](#) stopt en [er moet een eigen bijdrage betaald worden voor de ontvangen zorg \(2.9\)](#). Ook worden [waskosten \(2.8\)](#) in rekening gebracht als de jongere in een instelling woont.

Verplichting tot levensonderhoud

Ondanks de vele veranderingen behouden ouders financiële verantwoordelijkheid tot de jongere 21 jaar wordt. Als jongeren zelf onvoldoende in hun middelen kunnen voorzien, worden ouders geacht naar draagkracht bij te dragen in de kosten van levensonderhoud en studie, ondanks de meerderjarigheid. Voor gescheiden ouders kan dit betekenen dat zij kinderalimentatie blijven betalen tot hun kind 21 wordt. Deze verplichting blijft ook gelden als de jongere een Wajong-uitkering en/of tegemoetkoming scholieren ontvangt.

2.1 Kinderbijslag

Met ingang van de eerste dag van het kwartaal waarop kinderen 18 jaar worden, vervalt alle kinderbijslag, zowel enkele als dubbele. Verlenging aanvragen is niet mogelijk. Ook niet als de jongere tot zijn 20e naar

school gaat. Als compensatie kunnen ouders een "Tegemoetkoming scholieren" aanvragen. Hoe u dat moet doen leest u in het volgende hoofdstuk.

Kindgebonden budget

Ook de aanvulling op de kinderbijslag voor ouders met een laag inkomen stopt als de jongere 18 jaar wordt.

2.2 Zorgverzekering

Kinderen zijn tot hun 18e jaar gratis verzekerd via de zorgverzekering van hun ouders. Het maakt dan niet uit of zij thuis bij de ouders wonen of op zichzelf. Als iemand 18 jaar wordt moet hij zelf premie voor de zorgverzekering gaan betalen. Bij deze overgang kunnen verzekeraars jongeren met een beperking niet weigeren als zij zich verzekeren voor hetzelfde pakket.

Een ziektekostenverzekering is voor iedereen verplicht. Deze bestaat uit een basispakket voor noodzakelijke medische zorg. Het basispakket vergoedt niet alle kosten. Zorg die niet standaard wordt gedekt door de basisverzekering kan men verzekeren door een aanvullende verzekering af te sluiten. Er is veel verschil in dekking en prijs tussen de aanvullende verzekeringen; van eenvoudig tot zeer uitgebreid. Of de jongere een aanvullende verzekering nodig heeft en welke dit moet zijn, is afhankelijk van het risico dat hij een beroep op de verzekering moet doen. Een verzekeraar mag niemand weigeren voor een basisverzekering maar wel voor een aanvullende verzekering. In de praktijk kan dit betekenen dat het lastig is voor iemand met een beperking om vanuit een eenvoudig pakket over te stappen naar een aanvullend pakket met een uitgebreidere dekking. Overstappen van een uitgebreide aanvullende verzekering naar een minder uitgebreide dekking is gemakkelijker. Met dit gegeven en het feit dat er ieder jaar meer zorg verdwijnt uit het basispakket is een zorgvuldige afweging voor een aanvullende verzekering belangrijk. De aanvullende verzekering moet aansluiten bij de persoonlijke omstandigheden van de jongere. Bestaat er bijv. een grote kans dat hij langdurig naar fysiotherapie moet dan is een aanvullende verzekering verstandig die al deze kosten ieder jaar dekt. Het is

niet eenvoudig om te bepalen welke zorg een jongere in de toekomst nodig heeft. Misschien dat een behandelend arts daar meer over kan zeggen of dat u een medische check laat doen voordat de jongere 18 jaar wordt om meer inzicht te krijgen in de toekomstige zorg.

Twee mogelijkheden

U ontvangt 4 tot 6 weken voordat uw kind 18 jaar wordt bericht van uw zorgverzekeraar. U kunt kiezen uit twee mogelijkheden:

1. Uw kind blijft meeverzekerd op uw polis. In dit geval hoeft u geen wijziging van uw pakket door te geven. Betaling van de premie loopt automatisch via de ouders.
2. Uw kind kiest voor een eigen polis. De meeste verzekeraars hebben een speciaal jongerenpakket dat beter aansluit bij de behoeften van jongeren dan de aanvullende verzekering van ouders. Een eigen polis moet schriftelijk aangevraagd worden.

Voor meer informatie zie de polisvoorwaarden van uw zorgverzekering.

Zorgtoeslag

Mensen met een laag inkomen kunnen recht hebben op zorgtoeslag. Jongeren behoren vaak ook tot deze groep. In het volgende hoofdstuk staat beschreven hoe u zorgtoeslag voor uw kind aan kunt vragen.

2.3 Stemrecht

Iedere Nederlander boven de 18 jaar mag stemmen, ook mensen met een beperking die onder curatele, bewind of mentorschap staan. Iemand met een beperking kan net als ieder ander een volmacht afgeven zodat iemand anders voor hem stemt. Bij voorkeur de vertegenwoordiger of iemand uit de naaste kring.

In het stembureau wordt niet gekeken of iemand zijn wil kan bepalen. Hulp in het stemhokje is alleen mogelijk voor mensen met een fysieke beperking. Men kan de jongere uitleggen hoe hij het stembiljet moet gebruiken.

In verkiezingstijd worden soms informatieavonden gegeven voor mensen met een verstandelijke beperking. Zij worden dan geïnformeerd over de verkiezingen en stemmen, leren omgaan met de stemwijzer en oefenen met stemmen in een stemhokje. MEE kan u informeren over locaties en tijdstippen.

2.4 Donorregistratie

Iedereen in Nederland die 18 jaar wordt en nog niet is geregistreerd in het donorregister, ontvangt automatisch een donorformulier in het jaar nadat hij 18 jaar is geworden, dus ook mensen met een beperking.

In Nederland gaat men uit van een volledig toestemmingssysteem bij het doneren van organen en weefsels⁵. Dat betekent dat iedereen zelf bepaalt of hij na overlijden donor wil zijn of niet. Er mag geen donatie plaatsvinden zonder toestemming van de donor zelf of van de nabestaande(n).

In de Wet op de Orgaandonatie is geregeld dat personen die wilsonbekwaam zijn geen verklaring over orgaandonatie kunnen afleggen. Het is niet mogelijk dat een familielid, wettelijk vertegenwoordiger, verzorger of een andere naaste het formulier ondertekent van iemand die wilsonbekwaam is. De verklaring is dan niet rechtsgeldig. Ook na overlijden van een wilsonbekwame persoon zijn nabestaanden niet bevoegd om te beslissen of organen beschikbaar worden gesteld voor transplantatie.

Om te beoordelen of de jongere tot een oordeel kan komen over orgaandonatie kan men het onderwerp samen bespreken op zijn niveau. Eventueel kan men hierbij hulp vragen van een arts. Begrijpt de jongere dan niet waar het om gaat, dan is hij wilsonbekwaam op het gebied van orgaandonatie. De jongere kan het formulier niet ondertekenen. Er vindt geen registratie plaats in het donorregister.

Geen registratie

Als de wil van een overledene niet in het Donorregister of op een andere manier schriftelijk is vastgelegd, kan aan de nabestaanden gevraagd worden om een besluit over donatie te nemen. Zo'n situatie kan zich voordoen als iemand in het ziekenhuis overlijdt. Een arts kan na overlijden aan de nabestaanden toestemming vragen voor *weefsel*donatie. Toestemming voor *orgaandonatie* wordt vóór overlijden gevraagd. Indien de arts twijfelt over de wilsbekwaamheid van de overledene kan hij vragen stellen aan de nabestaanden om te bepalen of de overledene bij leven wilsbekwaam was.

⁵ Wet op de Orgaandonatie (WOD)

Vragen

NIGZ-Donorvoorlichting voor algemene vragen over orgaandonatie

Tel.: 0900-8212166

www.donorvoorlichting.nl

2.5 Uitkering Tegemoetkoming Ouders Gehandicapte kinderen (TOG)

De financiële steun vanuit de TOG stopt als iemand 18 jaar wordt. Is iemand jonggehandicapt dan kan hij vanaf zijn 18e in aanmerking komen voor een uitkering via de Wet arbeidsondersteuning Jonggehandicapten (Wajong). De Wajong wordt beschreven onder "Werk en Inkomen" in hoofdstuk 4.

2.6. Persoons Gebonden Budget (PGB)

Als een kind zorg ontvangt via een Persoons Gebonden Budget (PGB) zijn ouders budgethouder. Met het bereiken van de 18 jarige leeftijd worden jongeren handelingsbekwaam en daarmee automatisch zelf budgethouder. Met ingang van 2010 maakt het zorgkantoor het voorschot PGB uitsluitend over op de bankrekening van de budgethouder of als hij een wettelijk vertegenwoordiger heeft, op diens rekening. Gevolg hiervan is dat als jongeren op dat moment geen wettelijk vertegenwoordiger hebben, zij zelf over het budget kunnen beschikken en ook zelf verantwoording moeten afleggen naar het zorgkantoor. Belangrijk om dan te weten is of de jongere hiermee kan omgaan of dat extra maatregelen nodig zijn om het zorgbudget veilig te stellen, zoals een volmacht, bewindvoering of curatele? In ieder geval is een aparte PGB rekening aan te bevelen.

2.7 PGB en Wajong

Het recht op zorg is niet gebonden aan leeftijd en stopt dus niet als de jongere 18 jaar wordt. Wanneer de jongere door zijn beperkingen AWBZ zorg⁶ nodig heeft krijgt hij een indicatie die recht geeft op zorg. Kiest men voor zorg via PGB dan kan dat worden ingezet voor persoonlijke verzorging, verpleging, begeleiding en tijdelijk verblijf. Uit het PGB kan geen extra

⁶ AWBZ zorg = zorg waarop men recht heeft als men een geldige indicatie van het CIZ heeft en die uit de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten wordt betaald.

ondersteuning bij het vinden en behouden van werk worden betaald. Daarvoor moet de jongere een Wajonguitkering aanvragen.

PGB is voor extra zorg, Wajong is voor inkomensondersteuning en arbeidsondersteuning. PGB en Wajong staan los van elkaar en kunnen onafhankelijk van elkaar aangevraagd worden. Dus als uw kind een PGB heeft, kan hij zonder problemen een Wajong aanvragen en omgekeerd.

2.8 Waskosten

Woont de jongere in een instelling dan worden er vanaf de 18 jarige leeftijd waskosten in rekening gebracht. De jongere krijgt dan de keuze om de was uit te besteden of zelf te wassen.

2.9 Eigen bijdrage Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ)

Jongeren die begeleiding krijgen vanuit de AWBZ moeten vanaf de 18 jarige leeftijd een deel van de kosten zelf betalen. Dit geldt voor alle zorg die men uit de AWBZ ontvangt: Zorg zonder Verblijf (begeleiding, verzorging, verpleging) en Zorg met Verblijf (wonen of verblijven in een zorginstelling en zorg ontvangen).

Hoogte eigen bijdrage Zorg zonder Verblijf

De hoogte van de eigen bijdrage is afhankelijk van de gezinssituatie, leeftijd, inkomen, en indicatie. Op basis van deze gegevens wordt de maximale periodebijdrage vastgesteld. Per periode van 4 weken betaalt men nooit méér dan dit bedrag. Minder kan wel.

Jongeren met een laag inkomen betalen een lage eigen bijdrage.

De eigen bijdrage voor Zorg zonder Verblijf wordt berekend door het aantal uren zorg in een periode vermenigvuldigd met een uurtarief⁷. Eén dagdeel begeleiding wordt dan gezien als één uur.

Hoogte eigen bijdrage Zorg met Verblijf

Er zijn 2 soorten eigen bijdragen: een lage en een hoge eigen bijdrage. De hoogte van de eigen bijdrage hangt

af van het inkomen, gezinssituatie en indicatie van het CIZ.

Wanneer de hoge of de lage bijdrage in rekening wordt gebracht en de berekening van de bijdragen kunt u vinden in de brochure "Zorg met Verblijf" van het CAK.

Voorlopige en definitieve eigen bijdrage

De eigen bijdrage wordt berekend en geïnd door het Centraal Administratie Kantoor (CAK). Het CAK vraagt de inkomensgegevens op bij de Belastingdienst en/of het UWV. Doet iemand geen aangifte dan wordt de bijdrage berekend aan de hand van de gegevens van de jaaropgaven.

Bij de berekening van de eigen bijdrage wordt uitgegaan van de inkomensgegevens van twee jaar terug. Voor de eigen bijdrage van bijv. 2012 wordt gekeken naar het inkomen over 2010. Wanneer er nog geen definitieve inkomensgegevens zijn, wordt eerst een voorlopige eigen bijdrage berekend gebaseerd op het voorlopig verzamelinkomen. Als de definitieve inkomensgegevens bekend zijn stelt het CAK de definitieve eigen bijdrage vast. Het CAK stuurt dan een nieuw besluit. Is de definitieve eigen bijdrage hoger dan de voorlopige dan moet men bijbetalen. Het kan lang duren voordat de definitieve eigen bijdrage wordt vastgesteld en er verrekening plaats vindt.

Een jongere die 18 jaar wordt heeft meestal geen inkomensgegevens van vorige jaren.

Voor deze jongere wordt een voorlopige eigen bijdrage berekend op basis van het inkomen (geschat) van het jaar waarin hij 18 jaar wordt. Het CAK vraagt deze gegevens op bij de jongere, maar eerst moet de zorginstelling, die de zorg verleent, aan het CAK doorgeven dat de jongere 18 jaar is geworden. Hierdoor kan het maanden duren voordat de jongere de eerste factuur over de eigen bijdrage ontvangt.

Eigen bijdrage zelf berekenen

Op de website www.hetcak.nl staat een eenvoudig rekenprogramma om zelf de eigen bijdrage te berekenen. Het rekenprogramma berekent wat iemand ongeveer gaat betalen.

De uitkomst van het rekenprogramma kan afwijken van het bedrag dat iemand uiteindelijk moet betalen. Voor een berekening kan men ook bellen met het CAK.

Tip!

Bereken bij het bereiken van de 18 jarige leeftijd de voorlopige eigen bijdrage en reserveer iedere maand dit bedrag tot u de eerste factuur ontvangt.

⁷ CAK: uurtarief Zorg zonder Verblijf 2012 = € 13,-. Dit kan per jaar wijzigen.

Bereken bij grote wijzigingen van inkomen opnieuw de eigen bijdrage. Laat deze aanpassen bij het CAK of reserveer maandelijks het verschil tot de definitieve afrekening.

Denk niet dat facturen niet meer komen als het lang duurt. Het CAK stuurt altijd facturen, zelfs over perioden die ouder zijn dan een jaar.

PGB en eigen bijdrage

De eigen bijdrage voor zorg via een PGB wordt berekend door het zorgkantoor en ingehouden op het PGB dat de jongere ontvangt. Het zorgkantoor krijgt inkomensgegevens via het CAK en/of het UWV. De jongere ontvangt van het CAK een kennisgeving voor de eigen bijdrage PGB, maar geen beschikking en factuur. Ook in geval van PGB wordt gerekend met een voorlopige en definitieve eigen bijdrage. Dit kan leiden tot een naheffing die verrekend wordt met de voorschotbedragen van het PGB.

Inning van de bijdrage

Ontvangt de jongere zorg in natura dan ontvangt hij van het CAK een beschikking. Hierin staat ook hoe de eigen bijdrage betaald kan worden.

Bij een PGB ontvangt de budgethouder een (netto) PGB van het zorgkantoor, waarop de eigen bijdrage al in mindering is gebracht. Het CAK stuurt dan een kennisgeving voor de eigen bijdrage PGB, maar geen beschikking en factuur.

Bij mensen met een Wajong, die Zorg met Verblijf ontvangen en een hoge bijdrage betalen, wordt de eigen bijdrage verrekend met de Wajonguitkering. Het CAK vraagt de uitkeringsinstantie de eigen bijdrage in te houden op de uitkering. In dat geval krijgt men geen factuur. Is de eigen bijdrage hoger dan de uitkering, dan moet men bijbetalen en krijgt men wel een factuur.

Tegemoetkoming eigen bijdrage Zorg met Verblijf

Op 1 januari 2009 is de Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) ingegaan. De belastingaftrek voor de eigen bijdrage is daarmee komen te vervallen. Volgens de Wtcg ontvangt men nu een korting op de eigen bijdrage. De korting wordt automatisch verrekend op de factuur. De jongere hoeft hier zelf niets voor te doen. De korting eigen bijdrage voor Zorg met Verblijf is 16%. Voor Zorg zonder Verblijf bedraagt de korting 33%. De korting geldt ook bij een persoonsgebonden budget.

Vragen

Van het CAK ontvangt iedereen bij de beschikking over de hoogte van de eigen bijdrage een brochure waarin u alles kunt lezen over de eigen bijdrage. Lees die aandachtig door!

Meer informatie

www.hetcak.nl voor meer informatie en berekening van de eigen bijdrage.

3. Regelgeving en geldzaken

Meerderjarigheid brengt nieuwe financiële verplichtingen met zich mee. Inkomsten zoals kinderbijslag en TOG vervallen. Om de negatieve inkomensgevolgen te beperken kunnen jongeren een beroep doen op enkele regelingen. In dit hoofdstuk worden een aantal regelingen beschreven waar iedereen vanaf 18 jaar een beroep op kan doen als hij aan de voorwaarden voldoet.

Een belangrijke verandering op het gebied van verzekeringen is de zorgverzekering ([zie 2.2](#)). Verder verandert er weinig op dit gebied. Jongeren blijven verzekerd zolang ze nog thuis wonen ([3.1](#)). Wel kunt u overwegen of het verstandig is een [uitvaartverzekering \(3.2\)](#) af te sluiten voor de jongere met beperking.

Het wordt steeds meer gebruikelijk om een aanvraag voor een regeling digitaal te doen. Dit is alleen mogelijk met een [DigiD \(3.3\)](#). Jongeren kunnen die zelf aanvragen en gebruiken voor o.a. het aanvragen van „[Tegemoetkoming scholieren](#)” ([3.4](#)). Dit is een tegemoetkoming voor het wegvallen van de kinderbijslag zolang jongeren nog op school zitten. Jongeren in het beroepsonderwijs kunnen [studiefinanciering aanvragen \(3.5\)](#).

Andere regelingen zijn voor een grotere doelgroep toegankelijk, bijv. zorgtoeslag en huurtoeslag. De meeste jongeren kunnen zorgtoeslag aanvragen als bijdrage in de kosten van de zorgverzekering ([3.6](#)). Huurtoeslag voor jongeren met een beperking is in bijzondere situaties mogelijk ([3.7](#)).

Er bestaan een aantal regelingen voor vergoeding of compensatie van kosten door ziekte of beperking ([3.8](#)). Deze zijn toegankelijk voor alle mensen met een beperking. Voor deze groep zijn er ook speciale regelingen voor [vervoer \(3.9\)](#). In het kader van meerderjarigheid worden deze regelingen voor compensatie en vervoer slechts kort beschreven.

Wel uitgebreid wordt ingegaan op het regelen van de [financiële zaken voor jongeren \(3.10\)](#). Uitgangspunt is dat iedere jongere zo zelfstandig mogelijk om moet kunnen gaan met zijn geldzaken. Ouders kunnen daarbij helpen door op tijd de juiste maatregelen te nemen.

In dit hoofdstuk worden een aantal mogelijkheden beschreven om jongeren een stukje zelfstandigheid en verantwoordelijkheid te geven als een beschermingsmaatregel niet nodig is maar die ook in combinatie met wettelijke vertegenwoordiging gebruikt kunnen worden.

3.1 Aansprakelijkheidsverzekering (WA)

Iedere meerderjarige is volledig aansprakelijk voor de schade die hij aan een ander toebrengt. Ook mensen voor wie een curatele, een bewind of een mentorschap geldt.

Zolang de jongere nog thuis woont is hij bij de meeste verzekeringen automatisch meeverzekerd voor aansprakelijkheid via de polis van ouders. Vraag dit voor de zekerheid altijd na bij uw verzekering. De WA verzekering is niet aan leeftijd gebonden. Gaat de jongere op zichzelf wonen dan moet hij een verzekering afsluiten voor wettelijke aansprakelijkheid en inboedel. Soms kan dit op polis van de ouders. Vraag dit altijd na.

3.2 Uitvaartverzekering

Een uitvaartverzekering is niet verplicht maar kan wel veel zekerheid geven. Onverwachte kosten van een uitvaart kunnen tot financiële problemen leiden voor mensen met een laag inkomen. Een uitvaartverzekering kan hier oplossing bieden. Mensen met een hoger inkomen kunnen overwegen een buffer in eigen beheer op te bouwen. Dit kan dezelfde zekerheid geven als een verzekering.

Bij sommige verzekeraars worden mensen met bepaalde ziektes of aandoeningen geweigerd of moeten zij meer premie betalen. Een goede vergelijking van de voorwaarden van diverse verzekeraars kan ervoor zorgen dat u niet teveel premie betaalt.

Woont de jongere in een instelling, informeer welke verzekeringen door de instelling geregeld zijn.

3.3 DigiD

Steeds meer overheidszaken kunnen via internet geregeld worden. De aanvraag van een uittreksel uit de gemeentelijke basisadministratie bijvoorbeeld, zorgtoeslag bij de Belastingdienst/Toeslagen, indicatieaanvraag AWBZ bij het ClZ, studiefinanciering bij DUO-IB groep. Hierbij moet de overheid wel zeker weten wie iemand is. Aan het loket laat iemand dan zijn paspoort, ID of rijbewijs zien, of hij zet een handtekening. Op internet gebruikt men hiervoor DigiD.

Ook voor jongeren met een beperking kan een DigiD aangevraagd worden. Met een DigiD kan de jongere eenvoudig en snel allerlei overheidszaken regelen. Eventueel kunnen ouders op deze manier gemakkelijk regelzaken van de jongere overnemen. Voorkom misbruik met de DigiD door het wachtwoord van de jongere goed te beschermen.

Na de aanvraag van DigiD wordt de persoonlijke activeringscode per brief altijd verzonden naar het huisadres zoals dat bij de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens bekend is.

Voor informatie en aanvragen DigiD:
www.digid.nl/burger

3.4 Tegemoetkoming scholieren

Jongeren van 18 jaar en ouder die een opleiding volgen in het voortgezet (speciaal) onderwijs of in het beroepsonderwijs kunnen een bijdrage krijgen in de studiekosten, bus- of treinabonnement. De tegemoetkoming scholieren is een gift en bestaat uit een basistoelage en een aanvullende toelage.

Wat zijn de voorwaarden?

- Voltijd opleiding volgen in Nederland in
 - voortgezet onderwijs (mavo, havo, vwo, vmbo-tl, lwoo, praktijkonderwijs)
 - vavo (één- en tweejarige mavo, havo, vwo)
 - voortgezet speciaal onderwijs (VSO)
- Tussen de 18 en 30 jaar oud. In het VSO kan de jongere tegemoetkoming krijgen tot en met de maand waarin hij 20 jaar wordt.
- Nederlandse nationaliteit. Heeft de jongere niet de Nederlandse nationaliteit maar woont wel in Nederland, dan kunt u met behulp van het

nationaliteitschema⁸ nagaan of hij toch in aanmerking komt.

Jongeren die tot hun 20e ZMLK onderwijs volgen, voldoen aan de voorwaarden en komen in aanmerking voor een tegemoetkoming scholieren.

Basistoelage

Als de jongere recht heeft op een tegemoetkoming scholieren, dan krijgt hij altijd de basistoelage, onafhankelijk van het inkomen van ouders. De woonsituatie van de jongere bepaalt hoe hoog de basistoelage is.

Hoogte basistoelage voor het schooljaar 2011-2012:
thuiswonend: € 103,77 per maand
uitwonend: € 241,93 per maand

Een jongere is uitwonend als hij op de eerste dag van de maand niet bij zijn ouders woont. Zorg er wel voor dat hij bij de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) op het juiste adres staat ingeschreven.

Aanvullende toelage

Is afhankelijk van het inkomen van de wettelijk vertegenwoordiger en zijn/haar partner. Het gezamenlijke inkomen van de ouder(s) over 2009 moet lager zijn dan € 34.425 om voor het schooljaar 2010-2011 een aanvullende toelage te krijgen.

Alleen als je ook recht hebt op een basistoelage.

Kan bestaan uit twee delen:

- een tegemoetkoming in de schoolkosten
- een tegemoetkoming in het les- of cursusgeld.

Is afhankelijk van het soort onderwijs. In het Voortgezet speciaal onderwijs (VSO) krijgt de jongere alleen een bijdrage in de schoolkosten van € 48,60⁹ per maand.

Ingangsdatum

De jongere heeft recht op tegemoetkoming per de eerste van het kwartaal na de 18e verjaardag. Dat is dus per 1 januari, 1 april, 1 juli of 1 oktober. Wordt hij op een van deze dagen 18 jaar? Dan gaat de tegemoetkoming meteen in. Voorbeeld: Een jongere wordt 18 jaar op 18 februari 2012 dan heeft hij recht op tegemoetkoming per 1 april 2012.

⁸ Zie www.Duo.nl

⁹ Bedrag schooljaar 2011/2012 DUO groep

Aanvragen

Via DUO-IB groep

De jongere moet de aanvraag zelf ondertekenen. Kan de jongere niet zelf ondertekenen dan kan een ouder of iemand anders de aanvraag doen en ondertekenen alleen onder voorwaarden:

- ouder is gemachtigd, dan machtigingsformulier meesturen met aanvraag of
- ouder is wettelijk vertegenwoordiger, dan kopie beschikking rechtbank meesturen.

Beschikt u niet over internet dan kunt u ook via de school van de jongere om een formulier vragen.

Voor een aanvullende toelage is informatie van ouders nodig over inkomen en andere kinderen. Ouders moeten formulier *Opgeven Oudergegevens* invullen en terugsturen.

DUO-IB groep vraagt het inkomen van ouders op bij de Belastingdienst

Wanneer aanvragen

Vraag de tegemoetkoming bij voorkeur 3 maanden voor de 18e verjaardag aan. Na de 18e verjaardag aanvragen is ook mogelijk, uiterlijk tot het schooljaar voorbij is. Een schooljaar loopt van 1 augustus t/m 31 juli. Let op! Er is geen terugwerkende kracht. Een latere aanvraag leidt tot een latere uitkering; vanaf de maand volgend op de aanvraag.

Stopzetten

Stopt de jongere met de opleiding dan stopt de tegemoetkoming niet automatisch. Om te voorkomen dat de tegemoetkoming ten onrechte doorloopt moet de wijziging worden doorgegeven bij de DUO-IB groep. Dit kan met DigiD.

Vragen

Voor specifieke situaties kunt u bellen met DUO infolijn: 050-5997755

www.ib-groep.nl > particulieren > studiefinanciering > tegemoetkoming scholieren

3.5 Studiefinanciering voor middelbaar beroepsonderwijs

Jongeren van 18 jaar en ouder die een voltijd opleiding volgen in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) hebben in principe recht op studiefinanciering.

Wat zijn de voorwaarden?

- Leeftijd: 18 jaar of ouder. Jongeren kunnen aanvragen tot uiterlijk hun 30e.
- Nationaliteit: in principe de Nederlandse nationaliteit. In bepaalde gevallen zijn ook mogelijkheden bij een niet-Nederlandse nationaliteit (zie voor de voorwaarden informatie op de website van DUO).

- Opleiding: Voltijd beroepsopleidende leerweg (bol) opleiding van één jaar of langer.

Studiefinanciering MBO

Mbo-opleiding op niveau 1 of 2: de studiefinanciering is een gift.

Mbo-opleiding op niveau 3 of 4: de studiefinanciering is een prestatiebeurs die als lening wordt uitbetaald. Haalt de jongere binnen tien jaar een diploma op niveau 3 of hoger, dan hoeft de prestatiebeurs niet terug te worden betaald. Haalt de jongere geen diploma, dan moet de prestatiebeurs met rente terugbetaald worden.

De studiefinanciering kan bestaan uit:

- basisbeurs: hoogte van het bedrag is afhankelijk van de woonsituatie van de student; thuis of uitwonend,
- aanvullende beurs: hoogte van het bedrag is afhankelijk van het inkomen van de (natuurlijke) ouders. Als de student een aanvullende beurs aanvraagt, ontvangt hij automatisch ouderformulieren voor beide ouders,
- rentedragende lening: hoogte van het bedrag is onafhankelijk van het inkomen van de ouders en is aan een maximum gebonden,
- studenten OV-chipkaart: krijg iemand alleen als hij recht heeft op studiefinanciering.

Aanvragen

Bij Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) www.ib-groep.nl > student mbo > aanvragen, door in te loggen. Hiervoor heb je een DigiD met sms-functie nodig.

Als men niet kan inloggen kan men een "aanvraagset Studiefinanciering voor het beroepsonderwijs" telefonisch bestellen bij DUO-informatielijn. Deze aanvraagset is niet beschikbaar op internet.

Advies is om drie maanden voordat de jongere er recht op heeft de studiefinanciering aan te vragen. Dan is de studenten OV-chipkaart op tijd beschikbaar en kan een eventuele aanvullende beurs berekend worden.

Studiefinanciering voor hoger beroepsonderwijs (hbo) en universiteit

Studiefinanciering voor hbo en universiteit valt onder de regels van de prestatiebeurs. Dat betekent dat de studiefinanciering terugbetaald moet worden als iemand geen diploma haalt.

Het recht op studiefinanciering geeft recht op een Studenten OV-chipkaart.

Aanmelden voor een hbo studie of universiteit gaat via Studielink. Hiervoor is een DigiD nodig. Op de website van DUO-IB groep vindt u verdere informatie.

Vragen

www.ib-groep.nl DUO-informatielijn: 050- 599 77 55

3.6 Zorgtoeslag

Zorgtoeslag is een tegemoetkoming in de kosten van de zorgverzekering. Hiermee kan de jongere een gedeelte van zijn premie voor de zorgverzekering betalen.

Voorwaarden voor zorgtoeslag:

- 18 jaar of ouder
- Nederlandse nationaliteit of een verblijfsvergunning die recht geeft op toeslagen
- Een basisverzekering hebben
- Inkomen mag niet hoger zijn dan € 35.059¹⁰ voor alleenstaanden

Een (thuiswonende) meerderjarige heeft een zelfstandig recht op zorgtoeslag. Hij kan zelf zorgtoeslag aanvragen.

Aanvragen

- Twee maanden voor de 18e verjaardag.
- Rechtstreeks via internet www.toeslagen.nl > zorgtoeslag > „Mijn toeslagen”. Hiervoor is een DigiD nodig.
- Of via een papieren formulier op te vragen bij de Belastingtelefoon: 0800-0543.

Na de aanvraag

Na de aanvraag ontvangt de jongere binnen 8 weken bericht van de belastingdienst. Hierop staat hoeveel zorgtoeslag hij **voorlopig** krijgt. Het recht op zorgtoeslag ontstaat pas als de 18 jarige voor het eerst zorgverzekering gaat betalen. Vanaf dat moment wordt de zorgtoeslag in maandelijkse termijnen uitbetaald, niet eerder. Er hoeft maar één keer zorgtoeslag aangevraagd te worden. Daarna ontvangt de jongere de toeslag elk jaar vanzelf.

Hoogte zorgtoeslag

De hoogte van de zorgtoeslag is afhankelijk van de hoogte van het inkomen van de jongere. Op de website

¹⁰ Gegevens 2012 www.belastingdienst.nl. Bedrag wordt ieder jaar aangepast.

van de Belastingdienst Toeslagen kunt u een proefberekening maken van de zorgtoeslag. Voor een alleenstaande is de zorgtoeslag maximaal € 828,- per jaar. Hoe hoger het inkomen, des te minder zorgtoeslag iemand krijgt.

De definitieve berekening

Na afloop van ieder jaar volgt altijd de definitieve berekening van de zorgtoeslag. De belastingdienst krijgt gegevens over het werkelijke jaarinkomen van de uitkeringsinstantie of werkgever van de jongere. Met deze gegevens berekent de belastingdienst het definitieve recht op zorgtoeslag over het afgelopen jaar. Als bij de aanvraag zorgtoeslag een te laag inkomen wordt opgegeven ontvangt de jongere teveel zorgtoeslag. Het verschil moet hij dan terugbetalen.

Wijzigingen

De zorgtoeslag is gebaseerd op de gegevens die de belastingdienst bij de aanvraag van u heeft ontvangen. Verandert in de loop van het jaar het inkomen van de jongere dan moet u dat zelf doorgeven. De jongere krijgt een nieuwe voorschotbeschikking met daarop het aangepaste toeslagbedrag. Zo voorkomt u dat de jongere te weinig toeslag krijgt of dat hij later moet terugbetalen.

Vragen

Belastingtelefoon: 0800-0543 www.belastingdienst.nl

3.7 Huurtoeslag

Als iemand een woning huurt en in verhouding tot zijn inkomen veel geld kwijt is aan huur dan kan hij, onder bepaalde voorwaarden, een tegemoetkoming in de huurkosten krijgen: huurtoeslag.

Voorwaarden huurtoeslag alleenwonende tussen 18 en 22 jaar¹¹

- De huur is niet lager dan € 215,50 en niet hoger dan € 366,37.
- Het inkomen is maximaal € 22.025.
- Niet meer dan € 21.139 aan spaargeld en beleggingen.
- Op het adres ingeschreven staan bij de gemeente.
- Huur van een zelfstandige woonruimte. Dat wil zeggen: een eigen toegangsdeur, een eigen woon(slaap)kamer, een eigen toilet en keuken.

- Nederlandse nationaliteit of een verblijfsvergunning die recht geeft op toeslagen.

Gehandicapt

Als een jongere gehandicapt is of samenwoont met iemand die gehandicapt is, en iedereen in het huishouden is jonger dan 23 jaar dan is er sprake van een bijzondere situatie. Een jongere kan dan recht hebben op huurtoeslag ook al is de huur van het huis hoger dan € 366,37. De huurtoeslag wordt berekend tot de maximale huur van € 664,66¹².

Aanvragen huurtoeslag bijzondere situatie

Gewone aanvraag huurtoeslag doen bij de Belastingdienst/Toeslagen. DigiD is nodig. De belastingdienst zal deze aanvraag afwijzen. Men ontvangt een beslissing waarbij nog geen rekening is gehouden met de bijzondere situatie. Na de afwijzing met formulier "Verzoek bijzondere situatie huurtoeslag" een beroep doen op de uitzondering. Formulier downloaden via www.toeslagen.nl > huurtoeslag > Kan ik huurtoeslag krijgen? > bijzondere situaties > gehandicapt en jonger dan 23 > Formulier "Verzoek bijzondere situatie huurtoeslag" Of via papieren formulier aan te vragen bij de Belastingtelefoon: 0800-0543.

Stuur met het formulier een kopie mee van het indicatiebesluit van het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) voor de functie 'verblijf' of een indicatie voor woonaanpassingen op grond van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO).

Na de aanvraag

Na de aanvraag ontvangt men binnen 8 weken een voorschotbeschikking waarop staat hoeveel huurtoeslag de jongere voorlopig krijgt. Binnen 4 weken na de aanvraag of wijziging staat de eerste huurtoeslag op de rekening van de jongere. Het bedrag kan ook op de rekening van de verhuurder worden gestort. Na afloop van het jaar wordt het definitieve (echte) recht op huurtoeslag uitgerekend als het definitieve jaarinkomen van de jongere bekend is. Een eventueel verschil moet worden bijbetaald of krijgt de jongere terug.

¹¹ Gegevens Belastingdienst 2012

¹² Belastingdienst 2012

Wonen met zorg en huurtoeslag

Wanneer de jongere met beperking begeleid gaat wonen of in een wooninitiatief, is sprake van een onzelfstandige woonruimte. Toch is dan huurtoeslag mogelijk. De Belastingdienst/Toeslagen kan een woongebouw of woning aanwijzen als “onzelfstandige woonruimte(n) voor begeleid wonen”, waarvoor aan de huurders een huurtoeslag kan worden toegekend. Ook voor budgethouders die met een PGB in een wooninitiatief wonen, is het mogelijk om in aanmerking te komen voor huurtoeslag. De woonruimte moet dan zijn aangewezen voor begeleid wonen en aan een aantal voorwaarden voldoen.

Aanvragen

De aanvraag voor de aanwijzing moet gedaan worden door de eigenaar van een gebouw of woning of iemand die een project voor begeleid wonen organiseert. Is er een aanwijzing dan hoeft de jongere niets extra's te doen. De huurtoeslag kan gewoon worden aangevraagd via het Aanvraag- en wijzigingsprogramma huur- en zorgtoeslag. Vult u liever een papieren formulier in? Vraag dan het formulier aan bij de Belastingtelefoon “Huurtoeslag aanvragen”.

Vragen

Voor meer informatie over het recht op huurtoeslag en bijzondere situaties kunt u kijken op: www.toeslagen.nl > huurtoeslag > kan ik huurtoeslag krijgen > bijzondere situaties.

U kunt ook bellen met de Belastingtelefoon: 0800-0543

3.8 Overige regelingen

Leven met een beperking brengt extra kosten met zich mee. Daarom zijn er verschillende regelingen voor vergoeding of compensatie van kosten door ziekte, handicap of ouderdom. Die compensatie is nooit volledig. Hieronder worden verschillende regelingen genoemd waar u wellicht een beroep op kunt doen.

- De Zorgverzekeringswet (Zvw) - voor vergoeding van medische kosten.
- Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) - voor kosten van langdurige zorg.
- Wet maatschappelijke Ondersteuning (WMO) - voor kosten van bijv. hulp in het huishouden, vervoer en aanpassingen in de woning.

- Regeling waardering mantelzorgers - voor een financieel extraatje voor mantelzorgers.
- Wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg) - voor meerkosten door een chronische ziekte of handicap.
- Valys - voor kosten van reizen buiten de regio.
- Bijzondere bijstand onder de Wet werk en bijstand (Wwb) - voor kosten van bijzondere uitgaven.
- Aftrek specifieke zorgkosten onder de Wet inkomstenbelasting 2001 - voor belastingaftrek bij ziekte en handicap
- Ophoging arbeidsongeschiktheidsuitkering een hogere uitkering - voor extra hulp bij arbeidsongeschiktheid

Vragen

Informatie over hoe bovenstaande regelingen “werken” en waar u terecht kunt voor een aanvraag kunt u lezen in de brochure “*Ik heb wat. Wegwijzer bij kosten van handicap of ziekte*” te bestellen bij Postbus 51: tel. 0800-8051 te bekijken en downloaden via www.rijksoverheid.nl > documenten en publicaties.

Meer informatie over de regelingen vindt u op de internetsites van de betrokken ministeries:

www.rijksoverheid.nl
www.belastingdienst.nl

www.regelhulp.nl

Hier vindt u een duidelijk overzicht van allerlei regelingen en oplossingen op het gebied van AWBZ, Wmo, WIA, Wajong en WSW. Sommige voorzieningen kunt u hier direct online aanvragen.

www.berekenuwrecht.nl

Hier kunt u nagaan welke regelingen er zijn en of de jongere hiervoor in aanmerking komt. U kunt hier de gegevens van uw kind invoeren en de website berekent waar hij recht op heeft. Ook wordt aangegeven waar en hoe u het geld aanvraagt.

www.meerkosten.nl

Hier kunt u informatie vinden over

- de aftrek van specifieke zorgkosten bij de aangifte inkomstenbelasting
- de wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg)
- andere financiële gegevens

3.9 Reizen

Als de jongere nog op school zit kan hij onder voorwaarden in aanmerking komen voor Leerlingenvervoer tot het einde van de school. U kunt bij uw gemeente informeren naar de voorwaarden.

Andere mogelijkheden voor vervoer:

Regiotaxi

Met de regiotaxi kan men van deur tot deur reizen binnen een bepaalde regio. De aanvraag valt onder de WMO. Elke gemeente heeft eigen regels en afspraken voor de regiotaxi. Voor meer informatie kunt u zich het beste tot uw gemeente wenden.

Valys

Met Valys kan men reizen buiten de eigen regio. Valyspashouders krijgen jaarlijks een persoonlijk kilometerbudget¹³ (pkb) waarmee men voor € 0,18 per kilometer kan reizen met Valys (tarief 2012). Voor meer informatie zie www.valys.nl. Telefoon: 0900-9630 voor een informatiebrochure waarin een aanvraagformulier is opgenomen.

OV-Begeleiderskaart

Wanneer de jongere als gevolg van zijn handicap niet zelfstandig met het openbaar vervoer kan reizen kunt u een OV-Begeleiderskaart aanvragen. Met een OV-Begeleiderskaart reist één begeleider gratis met de jongere mee. Hij reist zelf met een geldig vervoerbewijs. De kaart staat op naam van de jongere waardoor hij met verschillende begeleiders kan reizen. De OV-Begeleiderskaart kan gebruikt worden in vrijwel alle treinen en metro's, trams en bussen. Voor informatie: www.ns.nl > reisformatie > reizen met een functiebeperking > OV'.

Begeleiderskaart Telefonisch aanvragen: aanvraagformulier OV-Begeleiderskaart / Bijzondere Vergunning. Tel: 0900 14 62 (0,10 euro p.m.)

3.10 Financiën

Omgaan met geld is niet gemakkelijk voor jongeren in het algemeen maar zeker niet voor jongeren met een beperking. Zij vormen een kwetsbare groep die de vele verleidingen van deze tijd moeilijk kunnen weerstaan. Veel jongeren hebben schulden omdat pinnen heel

handig is of ze eindeloos bellen met een mobieltje met een abonnement. Inzicht in de uitgaven ontbreekt vaak waardoor ze in de problemen komen. Jongeren beseffen bijvoorbeeld niet welke financiële verplichtingen ze aangaan als ze een telefoonabonnement voor twee jaar afsluiten.

Financiële problemen hebben een negatieve invloed op iemands welzijn. Vaak ontstaan daardoor ook problemen op andere levensgebieden zoals wonen, gezondheid, relaties, enz. Bovendien duurt het vaak jaren om financiële problemen op te lossen, als dat al mogelijk is.

Financiële problemen moeten zoveel mogelijk worden voorkomen. Voor ouders ligt hier een belangrijke taak. Om jongeren weerbaar te maken kunnen ouders jongeren al vroeg leren omgaan met geld. Door vroeg te starten met de financiële opvoeding krijgen ouders inzicht in de mogelijkheden van jongeren om met geld om te gaan en in de verantwoordelijkheid die zij aankunnen. Tegen de tijd dat de jongere 18 jaar wordt kunt u zorgen voor een goed vangnet door de nodige maatregelen te nemen. Hiermee stelt u de jongere in staat zelf beslissingen te nemen en keuzes te maken die van invloed zijn op zijn budget maar geen grote problemen kunnen veroorzaken.

Op www.nibud.nl vindt u enkele testen en spellen voor jongeren waardoor zij zelf kunnen ontdekken of ze met geld kunnen omgaan.

Om financiële problemen in de toekomst zoveel mogelijk te voorkomen kunt u naast de financiële opvoeding een aantal zaken regelen vóór de jongere meerderjarig wordt. De maatregelen die u treft moeten passen bij de mogelijkheden en beperkingen van uw kind en hangen dus af van de soort bescherming die uw kind nodig heeft.

Bankrekening

Het bereiken van de meerderjarige leeftijd is voor banken aanleiding om een gratis kinderrekening om te zetten in een volwassenrekening (niet gratis). Om deze rekening te kunnen gebruiken moet de jongere zich bij de bank legitimeren. Als op dat moment de bank de jongere niet in staat acht zelf zijn financiële belangen te beheren, kan hij niet over zijn geld beschikken. Ook ouders kunnen dat dan niet, omdat het geen kinderrekening meer is. Om dit te voorkomen is het verstandig de bankzaken van de jongere vóór zijn 18e verjaardag te regelen. Er zijn wettelijke

¹³ PKB 2012 = 450 km., na 450 km. betaalt men € 1,19 per km.

mogelijkheden; bewindvoering en curatele. (Zie hoofdstuk 1.)

Bewindvoering

Wanneer u bewindvoering aanvraagt vóór uw kind 18 jaar wordt, moet de bewindvoerder de bank informeren. Een bewindvoerder heeft een volledige machtiging en kan zonder problemen alle bankzaken regelen; betalingen doen, kredietlimiet beperken, eventueel bankpas innemen, weekgeld of zakgeld regelen etc. De bewindvoerder ontvangt de bankafschriften en is zo goed op de hoogte van alle transacties die de jongere doet. Hij zorgt voor een goede administratie en doet geen onverantwoorde uitgaven. Een en/of rekening is dan niet nodig.

Curator

Een curator kan op dezelfde manier als een bewindvoerder de financiële zaken van de jongere behartigen. Wel heeft de curator een extra bevoegdheid om in te grijpen als er toch iets verkeerd is gegaan. Hij kan aangegane verplichtingen weer ongedaan laten maken. Curatele is daardoor een goede beschermingsmaatregel voor personen die het liefst alles zelf willen regelen, maar sterk beïnvloedbaar zijn door hun omgeving en weinig inzicht hebben in de financiële gevolgen van hun handelen. Hoewel curatele de meest vergaande beschermingsmaatregel is hoeft de jongere daar

weinig van te merken. Hij kan beschikken over geld voor levensonderhoud en de curator kan toestemming geven voor bepaalde rechtshandelingen. Zo kan de jongere toch zelf beslissingen nemen en keuzes maken binnen een veilige marge. De curator bepaalt hoeveel ruimte de jongere krijgt.

Geen beschermingsmaatregel

Wanneer er geen curatele of bewindvoering wordt ingesteld, moet de jongere zijn bankzaken en financiën zelf regelen. Om problemen te voorkomen moeten ouders of de begeleiding (ambulant of van instelling) afspraken maken met de jongere en in ieder geval op de hoogte blijven van de financiële handel en wandel van de jongere.

Tips

Hieronder volgen een aantal tips die u kunnen helpen om zaken te regelen en af te spreken met de jongere om het risico op schulden zo klein mogelijk te maken, maar waarbij de jongere toch zo zelfstandig mogelijk kan functioneren. U kunt een mix maken van de verschillende tips die past bij de situatie en de mogelijkheden van de jongere. Verschillende tips kunt u ook gebruiken in geval van wettelijke vertegenwoordiging om uw kind ruimte te geven om zelfstandig te worden.

Volmacht

Is de jongere wilsbekwaam maar heeft hij moeite met zijn geldzaken dan kan hij een volmacht afgeven. Hiermee geeft hij u als ouder toestemming om zijn bankzaken en financiën te regelen. De bank zal in een gesprek waarin de volmacht getekend wordt beoordelen of de jongere wilsbekwaam is. Nadeel van een volmacht is dat de jongere ook altijd zelf over het geld op de rekening kan beschikken en de volmacht kan intrekken.

En/of rekening

Wil de jongere geen volmacht afgeven dan kunt u samen met uw kind een rekening bij de bank openen die op naam van beiden staat. Zo heeft u een ingang bij de bank en inzicht in het financiële handelen van de jongere. Het saldo van deze rekening moet u bij uw belastingaangifte opgeven. Dit kan nadelig zijn bij een hoog saldo en als u zelf veel vermogen heeft. Nadeel van een en/of rekening is dat uw kind zelf altijd over het geld kan beschikken. In combinatie met een automatische spaarrekening kunt u het saldo laag houden. Als u eerder overlijdt dan uw kind, kan alleen uw kind met beperking bij de rekening. Als de bank uw kind dan wilsonbekwaam acht, kan niemand bij de rekening.

Drie rekeningen openen

Eén waarop het inkomen binnenkomt. Daarvan worden alle vaste lasten betaald. Een tweede voor het weekgeld. Hiervan heeft de jongere een pinpas. De derde is een spaarrekening. Te gebruiken voor vakanties en bijzondere uitgaven.

Stichting beheer bewonersgelden

Veel instellingen hebben een stichting voor het beheer van het inkomen van hun cliënten. Die stichting verzorgt de financiële zaken van de cliënten. Zonder dat er sprake is van bewind wordt het vermogen van de jongere beschermd.

Budgetbeheer

Beheer van het inkomen evt. door een onafhankelijke derde tegen betaling.

Leefgeld per week

Een korte periode is beter te overzien voor de jongere en ouders kunnen sneller ingrijpen.

Limiet instellen voor dagopnames

Hiermee voorkomt u dat de jongere meer uitgeeft dan zijn budget toelaat.

Automatische geldstroom

Automatisch geld van betaalrekening naar leef- en spaargeld rekening laten storten.
Automatische incasso regelen voor vaste lasten.

Kostgeldrekening openen op naam van de jongere (via internet)

Zolang de jongere nog thuis woont kunt u hem kostgeld laten betalen om bewust te worden van wat het dagelijkse leven kost. Vervolgens kunt u eventueel dit geld voor hem sparen om bijvoorbeeld in de toekomst zijn kamer in te richten.

Een aparte rekening voor PGB

Vanaf 2012 is het verplicht om een aparte rekening te hebben voor PGB gelden. Hulpverleners mogen niet meer contant betaald worden, alle betalingen moeten via de bank lopen.

Pre paid bellen

Een vast bedrag per periode om te bellen is een goede manier om kosten in de hand te houden. Bij bellen met een abonnement hebben ouders en de jongere geen overzicht van de gemaakte kosten. De rekening komt achteraf en bijstellen van het bedrag is dan lastiger.

Loon per week

Een bedrag per week ontvangen is overzichtelijker voor de jongere. Niet iedere werkgever zal aan deze vraag kunnen voldoen. Probeer om hierover een afspraak met de werkgever te maken.

Inzicht in spaarrekening

Bij diverse banken is het mogelijk een spaarrekening te openen via internet. Hier kunt u zelf inzicht in houden.

Let op postcodeloterij, tell-sell aanbiedingen, deurverkoop

Vaak een aanbod om moeilijk nee tegen te zeggen, maar na enkele maanden moet er wel betaald worden. Probeer hier afspraken met de jongere over te maken.

Opnemen naam van uw kind in "Belmenietregister".

Plak sticker „Geen verkoop aan de deur” op deur.

Verzekeringen via maandelijkse bedragen laten innen

Door spreiden over jaar, geeft inzicht in maandelijks te besteden bedrag.

Ouders machtigen voor DUO-IB groep

Ouders kunnen zo de studiefinanciering volgen en weten wat de jongere eventueel extra leent en te besteden heeft.

Budgetteren

Samen met de jongere een helder financieel plan maken van al zijn inkomsten en uitgaven. Dit geeft inzicht in wat hij te besteden heeft per periode. Eventueel "echt" maken met neggeld.

Een persoonlijk doelen spaarplan opstellen

Als de jongere grotere wensen heeft dan zijn te besteden budget, bij het budgetteren geld reserveren voor zijn doel, aangeven hoe lang dat duurt.

Belonen voor goed financieel gedrag

Bijv. "rente" geven op zijn pds waardoor het doel sneller bereikt wordt.

Duidelijke afspraken maken

Duidelijke afspraken met de jongere maken over:

- hulp vragen bij het lezen van berichten/brieven van instanties,
- wat gekocht wordt,
- nooit zelf abonnementen afsluiten,
- niets tekenen zonder overleg
- wat u gaat doen als uw kind zich niet aan de afspraken houdt, bijv. budgetbeheer of budgetbegeleiding.

Een brommer/scooter altijd verzekeren.

Alle verzekeringen in de gaten houden.

Voorzorgen bij schulden van inwonend meerderjarig kind

Wanneer een meerderjarig persoon inwoont bij bijvoorbeeld ouders en er zijn schulden is het raadzaam om een kamerhuurcontract af te sluiten. Hiermee voorkom je dat een deurwaarder privé bezittingen van ouders mee kan nemen. Daarnaast is er vastgelegd dat de cliënt vaste lasten heeft voor de huur van de kamer en het verbruik. Hierdoor wordt de ruimte voor afbetalingen kleiner. Een blanco huurovereenkomst is via google te vinden.

Financiële opvoeding

Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) is een onafhankelijke stichting die informeert en adviseert over financiën van huishoudens met als doel

het verhogen van de zelfredzaamheid van consumenten op het gebied van de huishoudfinanciën.

Het Nibud geeft een brochure uit "Financiële opvoeding. Dat doe je zo".

De brochure is niet specifiek geschreven voor mensen met een verstandelijke beperking, maar bevat wel een aantal tips die in de situatie van jongeren met een beperking misschien toepasbaar zijn. Deze brochure kunt u bestellen bij Nibud: Tel: 0800-2212121 Hier kunt u ook terecht voor vragen m.b.t. financiën.

Voor meer informatie over allerlei geldzaken m.b.t. kinderen kunt u de internetsite www.nibud.nl > omgaan met geld > kinderen en geld > financiële opvoeding raadplegen.

Mijn geldzaken?... Die regel ik zelf!

Een cursus speciaal voor mensen met een beperking die moeite hebben met het bijhouden van de administratie, met het regelen van bankzaken, die het lastig vinden om maandelijks te sparen en een overzicht te krijgen van de inkomsten en uitgaven. De cursus helpt om meer zicht te krijgen op de eigen geldzaken en de mogelijkheden om die zo zelfstandig mogelijk te leren beheren.

Informatie over deze cursus vindt u op www.mee-ugv.nl > cursussen > cursussen voor mensen die moeilijk lerend zijn.

U kunt ook bellen: MEE Utrecht, Gooi & Vecht
Telefoon 0900 633 63 63.

4. Werk en inkomen

Iedereen moet meedoen. Vanuit deze gedachte is de laatste jaren steeds meer het accent komen te liggen op o.a. arbeidsparticipatie. Ook voor mensen met een beperking. Jongeren maken op school al kennis met verschillende beroepen. Veel aandacht gaat uit naar het aanleren van arbeidsvaardigheden, het onderzoeken van mogelijkheden en oriëntatie op werk. Vakdocenten en stagedocenten krijgen door de praktijkvakken en stages een redelijk beeld van de mogelijkheden en interesses van jongeren met betrekking tot werk. Na school kunnen jongeren, afhankelijk van het niveau van functioneren, gaan werken in dagbesteding, in een Sociale werkvoorziening (SW) of in het vrije bedrijf. Bij het vinden en behouden van werk zijn er verschillende arbeidsondersteunende middelen waar jongeren met een beperking gebruik van kunnen maken. Onder bepaalde voorwaarden kunnen deze jongeren in aanmerking voor een Wajong-uitkering waardoor ze recht hebben op inkomens- en arbeidsondersteuning.

In dit hoofdstuk vindt u informatie over [arbeidsondersteuning door het UWV \(4.1\)](#). Daarna wordt kort iets verteld over [dagbesteding \(4.2\)](#). Vervolgens kunt u lezen wat werken via de [Wet sociale werkvoorziening \(4.3\)](#) inhoudt. Als laatste komen de [Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten \(4.4\)](#) en de gevolgen van de nieuwe [Wet werken naar vermogen \(4.5\)](#) aan bod.

4.1 Arbeidsondersteuning UWV

Wanneer iemand niet in staat is zelf werk te vinden en te behouden kan een beroep worden gedaan op arbeidsondersteuning. Die kan bestaan uit regelingen voor de werknemer en/of regelingen voor de werkgever. Het UWV voert deze regelingen uit. Een aanvraag kan men doen op grond van het feit dat iemand speciaal onderwijs volgt. Dus ook als iemand geen Wajong-uitkering heeft kan hij gebruik maken van arbeidsondersteunende middelen.

Regelingen voor de werknemer

- Begeleiding op de werkplek door een jobcoach.

- Hulpmiddel waarmee werken beter gaat, bijv. een aangepaste bureaustoel.
- Hulp bij een visuele, auditieve of motorische handicap. Men krijgt een vergoeding om iemand in te huren die helpt met taken die men niet goed zelf kunt uitvoeren. Bijvoorbeeld een doventolk of voorleeshulp.
- Vergoeding voor vervoer. Als men niet met eigen vervoer of openbaar vervoer naar het werk kan. Een vergoeding is dan mogelijk voor een taxi of leenauto. Men kan ook geld krijgen voor aanpassingen aan de eigen auto, als deze aanpassingen speciaal voor gehandicapten zijn.

Regelingen voor de werkgever

Er zijn allerlei regelingen die het aantrekkelijk maken voor een werkgever om iemand met een beperking aan te nemen:

- Op proef werken.
- Loonkostensubsidie.
- Premiekorting voor uw werkgever.
- Loondoorbetaling bij ziekte: no-riskpolis.
- Minder loon betalen: loondispensatie.
- Vergoeding van extra kosten voor aanpassingen op de werkplek. Bijvoorbeeld een aangepast bureau of een aangepaste machine.

4.2 Dagbesteding

Jongeren die een school voor ZMLK bezoeken kunnen tot hun 20e verjaardag naar school. Bij andere onderwijsvormen kan deze leeftijd lager of hoger liggen. Wanneer duidelijk is dat werken niet haalbaar is, kan men kiezen voor een vorm van dagbesteding. De dagbesteding kan aansluiten op de schoolperiode. Er zijn verschillende mogelijkheden:

- Ambachtelijk
- Industrieel
- Tuin en dier
- Dienstverlening
- Belevingsgericht

Binnen de verschillende richtingen zijn vele mogelijkheden om te werken. Dagbesteding wordt aangeboden door zorgaanbieders en/of particulieren,

bijv. zorgboerderijen, lunchcafé enz. Iedere zorgaanbieder heeft zijn eigen unieke aanbod. Zorgaanbieders kunnen u helpen bij het vinden van de juiste dagbesteding. Bij het zoeken naar een geschikte plaats wordt, net als bij werk, rekening gehouden met de mogelijkheden, de interesses en de beperkingen van de jongere. Op school begint hij zich te oriënteren en wordt misschien al duidelijk waar zijn interesses liggen. Ook kan er een arbeidsinteressesettest worden afgenomen. Door middel van gerichte stages kan een definitieve werkplek worden gevonden. De stagedocent van school kan u advies geven.

Voor dagbesteding is een AWBZ indicatie nodig die u moet aanvragen bij het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ). U kunt dit zelf doen. Ondersteuning vanuit MEE, school en/of zorgaanbieder is hierbij mogelijk.

4.3 Wet sociale werkvoorziening (Wsw)

Door de Wet sociale werkvoorziening kunnen mensen met een arbeidshandicap werk doen dat past bij hun mogelijkheden en beperkingen. Het kan gaan om een lichamelijke, psychische en/of verstandelijke handicap. Het werk in de sociale werkvoorziening (SW) is vooral gericht op behoud, herstel of bevordering van de arbeidsgeschiktheid. Gemeentes zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wsw.

Ook jonggehandicapten met een Wajong kunnen via de Wsw aan werk komen. Als een gewone baan voor iemand door zijn arbeidshandicap te hoog gegrepen is, kan hij via de Wet sociale werkvoorziening hulp krijgen bij het vinden van een baan. De stagedocent van school kan u advies geven over de mogelijkheden van de jongere.

Indicatie Wsw

Om in de SW te kunnen werken is een indicatie Wet Sociale Werkvoorziening nodig. Er wordt dan onderzocht of men tot de doelgroep behoort. Dat wil zeggen dat er op basis van bestaand psychologisch onderzoek, schoolverslagen, stagerapportages en eigen onderzoek wordt gekeken of er sprake is van een arbeidshandicap en of aangepast en/of beschermt werk nodig is. Vaak wordt er nog een arbeidspsychologisch onderzoek verricht. De conclusie kan zijn, dat een cliënt tot de doelgroep behoort, maar het is ook mogelijk, dat hij te goed is (bovengrens) voor te SW of

te zwak is (ondergrens). In die gevallen wordt er geen indicatie afgegeven.

Aanvraag Wsw

De aanvraag voor een indicatie Wsw dient men in bij UWV WERKbedrijf. Zij bekijken of iemand tot de groep behoort waarvoor de Wet sociale werkvoorziening is bedoeld. UWV WERKbedrijf adviseert de gemeente ook over de benodigde aanpassingen in het werk en op de werkplek. De aanvraag indicatie Wsw staat los van de aanvraag Wajong.

Voorwaarden

Om een indicatie Wsw te krijgen moet men aan de volgende voorwaarden voldoen:

- Iemand heeft een beperking waardoor hij men niet in een gewone baan kan werken.
- Hij kan wel werken in een aangepaste/beschutte omgeving.
- Hij is in staat om regelmatig te werken, d.w.z.:
- Minimum prestatie van 15 % van normale arbeidsprestatie.
- Minimaal 1 uur aaneengesloten werken
- Maximaal 15 procent van de arbeidstijd persoonlijke begeleiding.
- Minimaal trainbaar op 2 functies in maximaal 10 weken.
- Hij wil zelf graag een baan.
- Hij staat ingeschreven bij UWV WERKbedrijf.

Werken WSW

Met een indicatie voor de Wet sociale werkvoorziening kan iemand aan de slag binnen de Wet sociale werkvoorziening. Dit kan op de volgende manieren:

- *Werken binnen de sociale werkvoorziening (SW).*
Een SW bedrijf is een apart bedrijf dat de sociale werkvoorziening uitvoert voor de gemeente. De gemeente of het SW-bedrijf kijkt samen met de jongere naar de mogelijkheden en talenten en houdt tevens rekening met de beperkingen van de jongere. Bij een SW-bedrijf kan de jongere in het bedrijf zelf werken, bijvoorbeeld op de afdeling inpakken of montage. Tegenwoordig ziet men ook steeds meer z.g. "werken op locatie" (W.O.L. projecten). Medewerkers van de SW gaan dan onder begeleiding van de SW in een groepje werken bij een bedrijf, dus op locatie.
Buiten het SW-bedrijf is werken mogelijk bijv. in de schoonmaak van kantoren, scholen en bedrijven (facilitair) of onderhouden van plantsoenen van de gemeente, bedrijven en/of particulieren.

- *Detacheren* Het SW-bedrijf leent de jongere uit aan een ander bedrijf, school of instelling. Hij heeft daar dan een baan. De werknemer blijft wel in dienst van het SW-bedrijf en als het inlenende bedrijf het contract opzegt gaat hij weer terug naar het SW-bedrijf, die dan weer een andere passende baan zoekt. De werkgever betaalt een tevoren afgesproken "inleenvergoeding".
- *Begeleid werken.* Bij begeleid werken gaat de jongere werken bij een gewoon bedrijf, bijvoorbeeld bij een supermarkt, een kantoor, in de (wegen)bouw, bij een cultuurtechnisch bedrijf, bij een instelling enz. Dit is vergelijkbaar met werken in het vrije bedrijf. De medewerker komt ook in dienst van het bedrijf. Hij wordt ondersteund door een begeleider van de SW of een jobcoachorganisatie en de baan wordt aangepast aan de mogelijkheden van de jongere. Bij de indiensttreding wordt de loonwaarde vastgesteld door een arbeidsdeskundige en aan de hand daarvan wordt bepaald hoeveel subsidie de werkgever ontvangt van het SW-bedrijf. Jaarlijks wordt de loonwaarde opnieuw vastgesteld.

Gevolgen inkomen

In de sociale werkvoorziening heeft men een echte baan. De jongere krijgt dan gewoon een salaris ter hoogte van het wettelijk minimum loon of meer. Krijgt hij inkomensondersteuning vanuit de Wajong, dan wordt het loon verrekend met zijn uitkering. Als iemand werkt bij een SW-bedrijf of is uitgeleend door dit bedrijf dan valt hij onder een aparte cao, de cao Wsw. Werkt hij onder begeleiding in het vrije bedrijf, dan valt hij onder de cao van de werkgever. Als een werknemer werkt binnen de SW, of is gedetacheerd of gaat "Begeleid Werken" via de SW, dan vindt er volledige pensioenopbouw plaats. Dit in tegenstelling tot werken met loondispensatie vanuit UWV. Omdat de werknemer dan gedeeltelijk loon en gedeeltelijk een uitkering ontvangt vindt er alleen pensioenopbouw plaats over het salaris van het bedrijf en niet over het gedeelte van de uitkering.

Vragen

Voor meer informatie over de Wsw:

www.werk.nl > meer weten > kansen vergroten > sociale werkvoorziening

www.szw.nl > onderwerpen > W > Wet sociale werkvoorziening

Voor vragen kunt u bellen met 0800 - 80 01 (ma. t/m vrij. van 8.00 tot 17.00 uur).

4.4 Wet Werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten (Wajong)

De Wajong is een inkomensvoorziening op minimumloonniveau voor jongeren die op hun 17e al arbeidsongeschikt zijn en voor jongeren die dit tijdens hun studie worden (tot 30 jaar). De Wajong gaat uit van wat jongeren nog wel kunnen en niet van hun beperkingen. Werk staat voorop. Niet de ziekte of de beperking maakt dat iemand jonggehandicapt is, maar het feit dat hij daardoor veel minder kan verdienen dan een gezonde persoon.

Doel Wajong

Jongeren met een ziekte of beperking hebben in de eerste plaats recht op hulp bij het vinden en houden van werk (arbeidsondersteuning). Daaraan gekoppeld kunnen ze inkomensondersteuning krijgen; dit is een aanvulling op wat ze verdienen met werk of studiefinanciering. Jongeren die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn, krijgen een uitkering.

Uitgangspunten Wajong

De ontwikkeling van veel jongeren is op hun 18de nog niet afgerond. De medische situatie kan nog veranderen en jongeren kunnen hun arbeidsmogelijkheden nog verder ontwikkelen. Jonggehandicapten die kunnen werken komen eerst in een "werkregeling" terecht. Zolang ze nog geen werk hebben, krijgen ze inkomensondersteuning. Als de jonggehandicapte 27 jaar of ouder is en ten minste zeven jaar recht op arbeidsondersteuning heeft gehad, wordt de restverdien capaciteit „definitief" vastgesteld. Tot die tijd vinden tussentijdse beoordelingen plaats.

Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende situaties:

- de jonggehandicapte kan nog wel werken,
- is student,
- kan nu nog niet werken, maar later wel,
- kan helemaal niet werken.

De uitkering wordt vastgesteld op basis van het loon dat de jonggehandicapte met werken verdient. De Wajong wordt uitgevoerd door Uitvoeringsinstituut werknemersverzekeringen (UWV).

Aanvragen Wajong

De aanvraag moet worden gedaan door de jonggehandicapte zelf. Ouders of verzorgers en/of

hulpverleners mogen de uitkering ook aanvragen, maar de jongere moet wel zelf ondertekenen. Bij het UWV via internet formulier „Aanvraag Wajong” op www.uwv.nl via papieren formulier per post, telefonisch aanvragen bij UWV Telefoon Werknemers 0900-9294

Soms worden formulieren via school verstrekt. Leest u ook “Op eigen kracht maar niet alleen”. Wat u moet weten als u Wajong aanvraagt. Deze folder is te downloaden van www.uwv.nl.

De aanvraag moet bij 17 jaar en 8 maanden ingediend zijn bij UWV. De Wajong gaat dan in vanaf de 18e verjaardag. Een latere aanvraag, leidt tot een latere uitkering. Beter is om de aanvraag met 17 jaar en 7 maanden aan te vragen. De beoordeling van de aanvraag duurt maximaal 16 weken.

Soms kan de stagedocent/school ondersteunen bij de aanvraag. MEE kan helpen met de aanvraag. Zie www.mee.nl of bel naar 0900-9998888 en vraag naar een MEE-organisatie bij u in de buurt.

Relevante rapportages meesturen is gewenst, maar hoeft niet. Het is wenselijk dat er iemand met de jongere mee gaat naar het UWV. Geef tijdens het gesprek een reëel beeld, niet beter en niet slechter.

Beoordeling UWV

Een verzekeringsarts van het UWV gaat na welke beperkingen iemand door zijn ziekte of beperking heeft ten aanzien van werk. Hij beoordeelt ook of de jongere volledig en duurzaam arbeidsongeschikt is.

Een arbeidsdeskundige van het UWV gaat na wat de jongere nog voor werk kan doen en wat hij hiermee kan verdienen. Hij bepaalt de mate van arbeidsongeschiktheid door een vergelijking te maken van het loon dat de jongere zou kunnen verdienen als hij gezond zou zijn geweest, “het maatmaninkomen” en het loon dat hij nog kan verdienen, de resterende verdien capaciteit. Dit wordt uitgedrukt in een percentage.

De arbeidsdeskundige van UWV-WERKbedrijf schrijft een participatieplan. Binnen vijf werkdagen kan men daarop reageren als men het niet eens is met dit plan. In overleg wordt het dan bijgesteld. De jongere is verplicht om aan participatie mee te werken en het plan mee uit te voeren. Doet hij dat niet, dan wordt hij gekort op de uitkering.

Recht op Wajong

Iemand komt voor Wajong in aanmerking als hij niet in staat is om zelfstandig een baan te vinden en te behouden en daarin 75% van het wettelijk minimum loon te verdienen. Ook moet duidelijk zijn dat er binnen een jaar geen sprake is van volledig herstel.

Hoe werkt de Wajong

De jonggehandicapte kan bij het UWV arbeidsondersteuning en zo nodig inkomensondersteuning aanvragen. Het UWV beoordeelt in welke regeling de jonggehandicapte komt.

Er zijn drie regelingen:

Een uitkering voor jonggehandicapten die volledig en duurzaam arbeidsongeschikt zijn. De jongere kan helemaal niet werken, nu niet en later ook niet en krijgt een Wajong-uitkering van 75% van het minimum(jeugd) loon¹⁴. Is er echter nog een geringe kans op herstel, dan moet het UWV de eerste vijf jaar jaarlijks beoordelen of de jonggehandicapte nog volledig en duurzaam arbeidsongeschikt is. Is er na die tijd geen kans op herstel, dan blijft de uitkering op hetzelfde niveau. Er komt geen herkeuring meer.

De “werkregeling” voor jonggehandicapten die kunnen werken en die niet studeren. Zij hebben recht op arbeidsondersteuning door het UWV. Samen met het UWV stellen zij een participatieplan op. Daarin staat wat voor de jongere de beste manier is om werk te vinden en welke ondersteuning hij daarbij krijgt. Bijvoorbeeld een re-integratietraject, scholing, ondersteuning op de werkplek (jobcoach), financiële regeling voor de werkgever etc. Het UWV kan ook een werkaanbod doen. Jonggehandicapten die werken met arbeidsondersteuning maar niet genoeg verdienen, kunnen inkomensondersteuning aanvragen. Het UWV zorgt dat het totale inkomen minimaal 75% van het minimumloon is. Wanneer de jongere meer gaat werken kan de uitkering het inkomen maximaal aanvullen tot 100% van het minimumloon.

Via de “Regeling samenloop” (Wetje Breman) kan het loon vanaf 27 jaar worden aangevuld tot het geldende CAO-loon, maar nooit hoger dan 120% van het wettelijk minimum loon.

Een inkomensondersteuning voor jonggehandicapten tijdens studie of scholing. De Wajong-uitkering is 25% van het minimum(jeugd)loon en komt bovenop de tegemoetkoming in de studiekosten die DUO verstrekt. De student/scholier hoeft niet naar werk te zoeken tot twee maanden voor het beëindigen van de studie of scholing. De uitkering loopt door tot het einde. Vanaf dan gelden de hierboven beschreven regelingen.

Financiële voordelen en Wajong

Jonggehandicaptenkorting

Iedereen die recht heeft op een Wajong, betaalt minder belasting. Dit belastingvoordeel heet jonggehandicaptenkorting en wordt door UWV automatisch verrekend met de Wajong-uitkering. Als iemand geen Wajong-uitkering meer krijgt omdat hij werkt, blijft hij zijn recht op korting behouden. De werkgever kan de korting dan met het loon verrekenen. Het is ook mogelijk om de korting zelf achteraf terug te vragen van de Belastingdienst.

Voor meer informatie over de jonggehandicaptenkorting kunt u terecht bij de Belastingdienst: tel. 0800 – 0543 of www.belastingdienst.nl.

Wet chronisch zieken en gehandicapten (Wtcg)

Iedereen die recht heeft op een Wajong-uitkering, krijgt ook de Tegemoetkoming arbeidsongeschikten. De tegemoetkoming is onderdeel van de Wet chronisch zieken en gehandicapten. Het is een vergoeding voor de extra ziektekosten die men maakt. De tegemoetkoming is € 342¹⁵ per jaar en wordt automatisch overgemaakt met de Wajong.

Toeslag

Als het totale inkomen van iemand met een Wajong-uitkering onder het sociaal minimum ligt, kan men een toeslag krijgen. Het sociaal minimum is het bedrag dat iemand minimaal nodig heeft om van te kunnen leven. Dit is afhankelijk van iemands leeftijd en leefsituatie en is dus niet voor iedereen hetzelfde. Jongeren die recht hebben op studiefinanciering of een tegemoetkoming scholieren kunnen geen toeslag krijgen. De toeslag op de Wajong wordt via het UWV geregeld. Verwacht UWV dat iemand een toeslag kan krijgen dan ontvangt hij het formulier “Toeslag aanvragen” bij de beslissing. Meer informatie over de toeslag kunt u vinden op www.uvw.nl/toeslagen.

Gevolgen Wajong voor gezinsinkomen

Zolang een jongere nog thuis woont wordt zijn Wajong-uitkering bij het gezinsinkomen geteld. Uw gezinsinkomen wordt daardoor hoger en dat kan gevolgen hebben voor eventuele toeslagen die u van de belastingdienst ontvangt. Als u wijzigingen met betrekking tot de Wajong-uitkering meteen doorgeeft

¹⁴ www.rijksoverheid.nl > onderwerpen> Werk en loopbaan> minimumloon. Minimum jeugdloon per 01-01-2012: € 658,20 per maand voor een 18-jarige.

¹⁵ Bedrag 2012

bij de belastingdienst, voorkomt u dat u een navordering krijgt en geld terug moet betalen.

Vragen

Voor alle informatie over Wajong:

Bellen met UWV Telefoon Werknemers: 0900-9294

www.uwv.nl/wajong.

www.rijksoverheid.nl > Subsidies, uitkeringen en toeslagen > Wajong

4.5. Wet Werken naar vermogen (WWNV)

Om te stimuleren dat zo veel mogelijk mensen door werk in hun eigen onderhoud voorzien, is een nieuwe wet ontworpen: de Wet werken naar vermogen (WWNV). Deze wet vervangt straks de Wet werk en bijstand (WWB) en heeft gevolgen voor de Wet sociale werkvoorziening (WSW) en de Wet Wajong. De voorgenomen invoeringsdatum van deze wet is 1 januari 2013. Het wetsvoorstel is op 1 februari 2012 aangeboden aan de Tweede Kamer.

Afschaffing WIJ

Jongeren die niet in aanmerking kwamen voor een Wajong konden tot 2012 naar de gemeente voor een werkleeraanbod en uitkering op grond van de Wet Wij. Per 01-01-2012 is de WIJ samengevoegd met de Wet Werk en Bijstand (WWB).

Tevens is de WWB aangescherpt waarbij de eigen verantwoordelijkheid van burgers meer centraal gesteld wordt.

Belangrijkste veranderingen:

- Eigen verantwoordelijkheid van de jongere wordt steviger in de wet verankerd.
- 4 weken wachttijd: jongeren tot 27 jaar moeten eerst 4 weken zelf actief op zoek gaan naar werk en/of opleiding voordat zij een uitkering of ondersteuning kunnen aanvragen.
- Er is geen recht op uitkering als;
 - de jongere kan terugkeren naar school;
 - de jongeren geen aantoonbare inspanningen heeft gepleegd en onwillig is/blijft om aan het werk te gaan.
- Jongeren met studiefinanciering hebben geen recht op een uitkering volgens de WWB.

Gevolgen voor huidige Wajongers

Het Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV) gaat bekijken welke mensen met een Wajong-uitkering kunnen werken. Per 1 januari 2013 gaat de gemeente jonggehandicapten met arbeidsvermogen ondersteuning bieden.

Kom iemand na 1 januari 2012 in de Wet Wajong en kan hij werken, dan zal vanaf 2014 de WWNV voor hem gelden.

Iemand die (gedeeltelijk) kan werken, krijgt vanaf 1 januari 2014 een lagere uitkering (70% van het wettelijk minimumloon) omdat hij in staat is om via werk een aanvullend inkomen te verdienen.

Kan iemand helemaal niet werken, dan verandert er niets. Hij ontvangt dan een uitkering via het UWV.

Nieuwe gevallen

Voor nieuwe gevallen geldt dat de Wajong vanaf 1 januari 2013 alleen toegankelijk is voor jonggehandicapten die *volledig en duurzaam* arbeidsongeschikt zijn. Is iemand jonggehandicapt en beschikt hij over arbeidsvermogen dan valt hij vanaf dan niet meer onder de Wajong maar onder de Wet werken naar vermogen.

Gevolgen voor WSW'ers

Vanaf 2013 staat de sociale werkvoorziening alleen nog open voor mensen die slechts "beschut werk" kunnen doen. Voor mensen die (gedeeltelijk) kunnen werken geldt dan de WWNV.

Rol UWV

Het Uitvoeringsinstituut Werknemers Verzekeringen (UWV) blijft vanaf 2013 verantwoordelijk voor de keuring van volledig arbeidsongeschikten voor de Wet Wajong. Ook blijven zij deze uitkeringen uitbetalen. Bovendien blijft het UWV verantwoordelijk voor de WSW-indicatie 'beschut werken'. Zo blijft de onafhankelijkheid van de keuring verzekerd.

5. Mensen met een beperking en erfrecht

Als ouder van een kind met een beperking wil je graag dat je zoon of dochter een zo normaal en gelukkig mogelijk leven leidt. Ouders vervullen hierin vaak een belangrijke rol o.a. bij het regelen van de juiste zorg. De behoefte aan zorg verandert niet na het overlijden van ouders. Ook dan wil je dat je zoon of dochter met beperking in de best mogelijke omstandigheden kan blijven leven. Het is verstandig op tijd na te denken over de situatie die dan ontstaat en erbij stil te staan wat het overlijden van ouders, juridisch gezien, betekent voor iemand met een beperking. Dit hoofdstuk over erfrecht kan u daar bij helpen.

In dit hoofdstuk wordt u eerst geïnformeerd over erven en een testament maken en hoe dit anders is omdat uw kind een beperking heeft ([5.1 Beperking en Overlijden](#)). Daarna volgen een aantal mogelijkheden om geld na te laten aan een kind met beperking: [Onterven \(5.2\)](#), [Tweetrapsmaking \(5.3\)](#), [Bewindvoering \(5.4\)](#), [Geld nalaten aan een goed doel \(5.5\)](#), [Het Fondstestament \(5.6\)](#), [Vruchtgebruik testament \(5.7\)](#), [Stichting \(5.8\)](#).

5.1 Beperking en Overlijden

Overlijden zonder testament

Als iemand overlijdt zonder een testament bepaalt de wet wie de erfgenamen zijn. De zogenaamde wettelijke verdeling is dan van toepassing. Men heeft dan geen controle over hoe de nalatenschap verdeeld wordt en kan de erfenis die men wil nalaten aan een kind met beperking, niet beschermen.

Bij de wettelijke verdeling erven eerst de echtgenoot (ote) of geregistreerd partner en de kinderen. Als die er niet (meer) zijn, worden de ouders, broers en zussen erfgenamen. Zijn deze eerder overleden dan zijn hun afstammelingen erfgenaam. Indien die er niet zijn zullen de grootouders en hun afstammelingen de erfgenamen zijn.

Wanneer uw kind met beperking overlijdt, niet getrouwd is of geen kinderen heeft, gaan zijn bezittingen naar de ouders, broers en zussen. Als die

er niet meer zijn dan naar opa/oma en hun afstammelingen (ooms, tantes, neven, nichten).

Beperking en testament

Volgens het huidige erfrecht kan een testament alleen worden gemaakt door iemand die zijn wil goed kan bepalen (wilsbekwaam). Hij moet weten en begrijpen wat zijn bezittingen en verplichtingen zijn. Kan iemand dat niet dan mag hij op dat moment geen testament maken. Dit kan soms tijdelijk zijn. De notaris moet uiteindelijk, eventueel met behulp van een deskundige op dat gebied, beoordelen of iemand in staat is een testament te maken.

Staat iemand onder curatele dan kan er een testament worden opgemaakt met toestemming van de kantonrechter. De curator speelt hier geen rol in. De curandus maakt het testament in overleg met de notaris. De kantonrechter kan voorwaarden eraan verbinden en kan ook iets zeggen over de inhoud.

Staat iemand onder bewind dan kan hij een testament laten opmaken als hij wilsbekwaam is. Dit is ook van toepassing bij mentorschap.

Beperking en erven

De enige eis om erfgenaam te kunnen zijn is dat iemand bestaat op het moment dat de erfenis ontstaat. Iemand met een (verstandelijke) beperking is dus zonder meer erfgenaam.

Een erfenis kan alleen aanvaard worden wanneer iemand zijn wil goed kan bepalen. Voor de afhandeling van een erfenis heeft iemand met een verstandelijke beperking daarom vaak een wettelijk vertegenwoordiger nodig. Zonder wettelijk vertegenwoordiger kan de afhandeling van een erfenis vertraagd worden. Een huis kan bijv. niet verkocht worden voordat de jongere een bewindvoerder heeft. Door wettelijke vertegenwoordiging aan te vragen vóór het bereiken van de achttienjarige leeftijd van uw kind, voorkomt u dit probleem.

Wat u wilt

Een kind met een beperking krijgt in het algemeen vermogen door een nalatenschap van zijn ouders. Als u wilt dat uw kind met beperking erft, hoeft u geen testament te maken. De meeste ouders hebben echter

wel de behoefte om ervoor te zorgen dat het hun kind aan niets ontbreekt, maar zij vinden het jammer dat er onnodig veel erfbelasting betaald wordt over het vermogen dat het kind van de ouders heeft gekregen. Daarom maken veel ouders wel een testament.

Overwegingen bij testament

Bij het maken van een testament spelen een aantal factoren een rol waardoor u voor een dilemma kunt komen staan:

- uw kind is niet in staat zelf het vermogen te beheren.
- Uw kind is zelf niet in staat van het vermogen te profiteren.
- De mogelijkheid dat uw kind een bijstandsuitkering gaat genieten, waardoor eerst zijn eigen (geërfde) vermogen dient te worden aangesproken.
- De hoogte van de eigen bijdrage die uw kind moet betalen als het gebruik maakt van een AWBZ gefinancierde voorziening, is afhankelijk van het verzamelinkomen (box 1,2 en 3).
- Uw kind is zelf niet in staat een testament te maken en zal hoogst waarschijnlijk niet trouwen en geen kinderen krijgen, waardoor het vermogen te zijner tijd weer vererft naar ouders, broers en zusters of verder familieleden.

Er zijn verschillende mogelijkheden om vermogen na te laten aan een kind met een beperking. Welke keuze u ook maakt, belangrijk is dat u zich altijd laat leiden door wat u zelf wilt. De notaris kan u daarbij helpen.

Een notaris kan u informeren over de gevolgen van een bepaalde keuze in uw persoonlijke situatie. Om u bekend te maken met de verschillende mogelijkheden om geld na te laten en de financiële gevolgen daarvan, worden enkele voorbeelden besproken.

5.2 Onterven

Het is mogelijk om een kind te onterven. Echter, kinderen nemen een speciale plaats in het erfrecht. Zij hebben namelijk altijd recht op een gedeelte van de erfenis. Dit wordt de "legitieme portie" genoemd en bestaat alleen uit geld. De legitieme portie bedraagt de helft van wat het kind zou hebben gekregen als er geen testament was.

Een kind dat door de ouders is onterfd is geen erfgenaam en hoeft niet op de hoogte worden gesteld van het overlijden. Als een kind berust in een onterving ontvangt hij niets uit de nalatenschap. Berust hij niet, dan moet hij zelf actie ondernemen en binnen 5 jaar zijn legitieme portie opeisen. Hiervoor hoeft de rechter niet te worden ingeschakeld. Een schriftelijk verzoek aan de notaris die de erfenis heeft afgehandeld is voldoende.

Wanneer een kind met verstandelijke beperking wordt onterfd en er is sprake van curatele of bewindvoering, wordt er van een goed bewindvoerder of curator

verwacht dat deze de legitieme portie opvraagt. Bij de verantwoording naar de rechtbank zal de rechter hier op letten. Familiebewindvoerders en familiecuratoren kunnen hierdoor in een lastige situatie komen omdat ze te maken krijgen met tegengestelde belangen.

5.3 Tweekrapsmaking

Ouders kunnen in hun eigen testament regelen waar het vermogen dat een kind van hun erft, na diens overlijden heen gaat. Dit wordt tweekrapsmaking genoemd.

Een ouder kan bijv. aangeven dat het erfdeel dat naar hun kind met beperking gaat na diens overlijden toevalt aan bijvoorbeeld de broers of zussen van dat kind of een goed doel. In ieder geval voor het gedeelte dat nog over is. Voor degene die het geld in eerste instantie erft is het mogelijk het geld op te maken. Ook kunnen ouders met zo'n testament hun kind beschermen voor misleiding vanwege het te erven geld. Ook al trouwt het kind, na overlijden of bij echtscheiding, gaat het geld niet naar de (ex)partner. Het is mogelijk voor ouders om hun bepaling uit de tweekrapsmaking te laten vervallen wanneer het kind met een beperking later zelf een testament opmaakt.

Fiscaal voordeel

Het erfdeel dat eerst naar een kind gaat en vervolgens via de tweekrapsmaking later naar een broer of zus wordt belast met een gunstig fiscaal tarief. Broer of zus betalen dan erfbelasting alsof het geld overgaat van ouder naar kind.

Verstandelijke beperking en testament

Juist de tweekrapsmaking heeft een toegevoegde waarde wanneer een kind met een beperking niet in staat is zelf een testament te maken. Door middel van de tweekrapsmaking wordt er in feite een testament voor het kind opgesteld. Dit is alleen van toepassing op het vermogen afkomstig van de ouders. Het vermogen van het kind zelf, verkregen uit werk of uitkering valt hier niet onder. Dit valt onder het wettelijk erfrecht.

5.4 Bewindvoering

Wanneer mensen met een beperking hun wil niet (goed) kunnen bepalen is voor de afhandeling van een erfenis een bewindvoerder nodig. Ouders kunnen in het testament vastleggen wie het geld gaat beheren,

op welke manier de bewindvoerder het geld zou moeten beheren en hoe de bewindvoerder verantwoording aflegt. Iedereen mag worden benoemd tot bewindvoerder. Dit kan zijn een administratiekantoor, één persoon, meerdere personen. Indien er geen bewindvoerder is aangewezen zal de kantonrechter er één benoemen. De bewindvoerder die de erfenis gaat beheren kan een andere zijn dan een beschermingsbewindvoerder. Het mag ook dezelfde persoon zijn.

Wanneer iemand zijn wil wel kan bepalen maar moeite heeft met geld om te gaan, kunnen ouders in hun testament een bewindvoerder benoemen voor het geërfde vermogen. In het testament kunnen voorwaarden worden opgenomen op welke leeftijd een kind (met of zonder beperking) wel over het vermogen mag beschikken en voor welk doel.

Plan voor de toekomst

Het is mogelijk voor ouders om in het testament voorwaarden voor de bewindvoerder aan te geven. Het testament kan bepalen dat een "Plan voor de toekomst" bepalend moet zijn voor het handelen van de bewindvoerder en mentor. In het plan kan bijvoorbeeld worden opgenomen wie de kwaliteit van zorg in de gaten houdt en hoe er wordt gezocht naar opvolgers. Misbruik van een bewindvoerder kan zo worden voorkomen omdat het plan aangeeft hoe de bewindvoerder moet handelen en waaraan het geld moet worden besteed. Ook kan worden opgenomen hoe en aan wie verantwoording moet worden afgelegd.

5.5 Geld nalaten aan een goed doel

Via een tweekrapsmaking kan geld worden nagelaten aan een goed doel. Ouders van een enig kind kunnen zo regelen waar hun geld naar toe gaat na overlijden van hun kind. Dit is mogelijk met vrijstelling van erfbelasting indien het goede doel een ANBI-status¹⁶ heeft. Nadeel van zo'n testament is dat er jaarlijks aan de verwachter verantwoording afgelegd moet worden over het vermogen. Echter de bewindvoerder die het vermogen van het kind beheert, doet dit toch al jaarlijks aan de kantonrechter. Het is een kleine moeite om dat aan twee partijen te doen.

¹⁶ Een ANBI is een algemeen nut beogende instelling. Een instelling kan alleen een ANBI zijn, als ze zich voor minstens 90% inzet voor het algemeen nut. Om voor een ANBI status in aanmerking te komen moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan.

5.6 Het Fondstestament

Met een Fondstestament wordt het te erven vermogen voor uw kind met beperking in een fonds ondergebracht en onder bewind gesteld. Een bewindvoerder beheert het fonds. Vaak kiest men voor deze mogelijkheid als er nog andere kinderen zijn. In een fondstestament wordt opgenomen dat de erfenis „juridisch” op de andere kinderen staat. De andere kinderen moeten een fonds instellen voor hun broer of zus met beperking. Hiermee wordt een moreel appèl gedaan op de andere kinderen. Zij stellen een fonds in door een bankrekening te openen waarop de inhoud van het fonds wordt gestort. Het kind met beperking is afhankelijk van de eerlijkheid van broer/zus omdat hij niet zelf het fonds kan gebruiken. Ouders geven in hun testament aan met welk doel het fonds moet worden opgericht. Dit zal zijn de goede verzorging van het kind met beperking. De inhoud van het fonds is gelijk aan het erfdeel dat uw kind krijgt. De kantonrechter beoordeelt of de belangen van uw kind niet worden geschaad door de grootte van het erfdeel. Wanneer een kind met beperking geen partner heeft of kinderen nalaat en hij overlijdt, is de erfenis afkomstig van de ouders al eigendom van de andere kinderen. Er hoeft dan niet opnieuw belasting te worden betaald over die erfenis. Zonder fondsconstructie zou de erfenis ook aan de andere kinderen toekomen, maar dan niet tegen het belastingtarief zoals dat tussen ouders en kinderen geldt, maar tegen het tarief tussen broers en zussen. Er wordt bij het overlijden van de ouders slechts eenmalig erfbelasting betaald over het fonds en daarna niet meer. Over het eventuele opgebouwde vermogen van uw kind met beperking moet wel belasting betaald worden. In het fondstestament laat u opnemen dat uw kind met beperking het fonds mag gebruiken indien dit nodig is. Heeft hij de erfenis niet nodig, dan zal de rente worden bijgeschreven bij het fonds. De overheid kan geen aanspraak maken op het fonds! Het fonds heeft geen invloed op een eventuele eigen bijdrage voor zorg¹⁷. Ouders kunnen beslissen wie de erfenis voor hun kind met beperking beheert. Dit kan bijvoorbeeld één van de andere kinderen zijn, maar ook een ander. Dit zou ook kunnen samenlopen met de bewindvoerder die door de rechter wordt benoemd.

¹⁷ Op basis van wet- en regelgeving zoals die op 01-01-2011 van toepassing is.

De belastinggevolgen voor de inkomstenbelasting zijn als volgt. Uw kind met beperking hoeft geen belasting te betalen. De andere kinderen, die eigenaar zijn van het fonds, doen aangifte in box 3. In het testament kan worden opgenomen dat de belasting van de andere kinderen over het fonds, zal worden betaald uit het fonds.

Voorbeeld

Jan en Gretha hebben drie zoons, waarvan de middelste, Jos, verstandelijke beperkt is. Wanneer Jan en Gretha overlijden hebben de kinderen samen recht op € 300.000, -. Met het fondstestament werkt het zo dat de andere twee kinderen ‘juridisch’ als erfgenaam € 150.000 erven. Zij moeten samen een fonds vormen voor Jos van in totaal € 100.000. Dit betekent dat de beide andere kinderen ieder van de € 150.000 een bedrag van € 50.000 moeten inleggen in het fonds. Er wordt bij het overlijden van de ouders eenmalig erfbelasting betaald.

Stel dat Jos drie jaar na de ouders komt te overlijden en er zit nog € 90.000 in het fonds.

Wanneer er niets was geregeld zouden de andere kinderen ieder € 45.000 van Jos erven en daarover ieder zo’n € 13.000 belasting moeten betalen, ofwel samen € 26.000.

Door de fondsconstructie in het testament op te nemen is de inhoud van het fonds al eigendom van de andere kinderen, zodat hierover niet opnieuw belasting hoeft te worden betaald. Dat scheelt in dit voorbeeld dus € 26.000 belasting!

5.7 Vruchtgebruik testament

Ouders kunnen aan hun kind met beperking in plaats van zijn erfdeel het vruchtgebruik geven (legateren) over een bedrag dat gelijk is aan zijn erfdeel. Uw kind krijgt dan alleen de rente over het bedrag en wordt “vruchtgebruiker” genoemd. De vruchtgebruiker is geen eigenaar. Het vruchtgebruiktestament werkt als volgt.

Het erfdeel zelf wordt bij testament toegekend aan de ander(e) kind(eren) via een legaat. Zij krijgen het „blote eigendom” belast met het vruchtgebruik. Dat betekent dat ze geen rente krijgen en het geld ook niet mogen gebruiken.

Ten behoeve van uw kind met beperking moet goedkeuring worden gevraagd aan de kantonrechter om te berusten in het testament. Om te voorkomen dat de kantonrechter zich niet kan verenigen met zo'n wilsbeschikking kunt u uw kind ook interingsbevoegdheid geven. Dat betekent dat uw kind het vermogen op mag maken als dat nodig is.

In het testament kan wel bepaald worden dat uw kind slechts bevoegd is tot vertering voor zover de kosten van zijn verzorging niet voor rekening van de overheid of andere derden komen en niet betaald kunnen worden uit de aan hem toekomende inkomsten van rente.

In het testament wordt over het vruchtgebruik een bewind ingesteld en een bewindvoerder benoemd; deze bewindvoerder zorgt voor de belegging van het vruchtgebruikvermogen en voor zover nodig uitkering van inkomsten aan uw kind.

Verder kan in het testament bepaald worden dat indien na afloop van een kalenderjaar de bewindvoerder van oordeel is dat niet alle in dat jaar genoten vruchten, na aftrek van de daarover verschuldigde belastingen, nodig zijn geweest voor de betaling van de kosten van verzorging van uw kind, die vruchten bij het kapitaal worden gevoegd.

Juridisch gezien is uw kind met beperking niet de eigenaar van het geld, en kan het ook niet worden „opgegeten” door een eigen-bijdrageregeling. Wel vertegenwoordigt het vruchtgebruik een bepaald vermogen dat invloed heeft op de hoogte van de eigen bijdrageregeling voor zorg.

De belastinggevolgen voor de inkomstenbelasting zijn als volgt. Alle kinderen doen aangifte in box 3. Zowel het kind met verstandelijke beperking die het vruchtgebruik heeft, als de andere kinderen die het bloot eigendom hebben. Bij overlijden van uw kind vervalt het vruchtgebruik en worden de andere kinderen volle eigenaar van het restbedrag. Daarover is geen erfbelasting meer verschuldigd. Over de gespaarde vruchten (de rente-inkomsten) van uw kind moet wel belasting betaald worden.

Voorbeeld

Een echtpaar heeft twee kinderen Merel en Rick. Rick is verstandelijk beperkt en verblijft in een tehuis. De ouders zijn getrouwd in algehele gemeenschap van

goederen. Er is een totaal bezit van € 900.000,00. *De ouders hebben geen testamenten gemaakt.* Wanneer vader komt te overlijden erft ieder van de kinderen € 150.000,-. Moeder ontvangt de helft plus een kindsdeel (450 + 150). Zij overlijdt later. Het vermogen is gelijk gebleven. Zij laat dus € 600.000,-- achter. Merel en Rick erven ieder € 300.000,--.

Inmiddels heeft Rick dus € 450.000,-- geërfd. Rick kan niet trouwen en er komen ook geen kinderen. Omdat hij in een instelling woont en AWBZ zorg krijgt kan zijn vermogen groeien. Na een aantal jaren is dit: € 650.000,--. Wanneer Rick eerder overlijdt dan Merel erft zij het totale vermogen van Rick. Hier moet zij nu erfbelasting over betalen.

Wanneer Rick bij het overlijden van zijn vader en van zijn moeder uitsluitend het vruchtgebruik met interingsbevoegdheid had gekregen over € 450.000,--, had betaling van erfbelasting over het grote bedrag kunnen worden voorkomen toen Rick overleed. Voor de erfbelasting die in totaal na het overlijden van vader en moeder betaald moet worden door Merel en Rick maakt de vruchtgebruik constructie geen verschil t.o.v. de situatie dat er geen testament is.

5.8 Stichting

Wanneer er sprake is van een groot vermogen kan worden overwogen om het vermogen onder te brengen in een familiestichting. Het doel van zo'n constructie is om zo weinig mogelijk belasting te betalen over de erfenis. De familiestichting kan uitbetalingen aan kinderen/kleinkinderen over een groot aantal jaren spreiden of het geld bestemmen voor een familielid met een beperking. Het stichtingsbestuur is daarvoor verantwoordelijk. Nadeel van de familiestichting is dat in het familiebestuur gemakkelijk onenigheid kan ontstaan over de besteding van het geld.

Een andere mogelijkheid is om een deel van het vermogen na te laten aan een steunstichting van bijvoorbeeld de organisatie waar het kind met beperking woont. Die organisatie betaalt geen successierecht. Het geld komt dan aan het kind en zijn medebewoners ten goede.

Nadeel van zo'n stichting is dat voor de bewoners/vertegenwoordigers niet altijd zichtbaar is hoe het geld precies is besteed of dat het geld wordt opgepot.

Vragen?

Ondanks de beperkingen van het erfrecht zijn er mogelijkheden om de nalatenschap van ouders zo te regelen dat iemand met een beperking niet benadeeld wordt. Bovenstaande voorbeelden zijn slechts gegeven om een indruk te krijgen van wat mogelijk is op het gebied van erfrecht. Hoe de verschillende mogelijkheden in uw situatie uitpakken is afhankelijk van uw persoonlijke omstandigheden; wel of geen broer of zus, meerder- of minderjarig, wel of niet onder curatele, wel of geen bewindvoerder of mentor, een bedrijf dat wel of niet door broer/zussen wordt voortgezet, enzovoort.

Om een testament te maken is altijd een notaris nodig. De notaris kan u helpen om uw persoonlijke situatie op een rij te zetten en een advies geven dat bij uw situatie past. Soms is zo'n gesprek gratis en vrijblijvend. U kunt ook een brochure bij de notaris aanvragen als u eerst wat meer wilt lezen.

Voor een notaris bij u in de buurt kunt u internet raadplegen of de telefoongids. Ga praten met een notaris die ervaring heeft met het opstellen van testamenteën en het geven van advies over nalatenschappen aan families van mensen met een beperking.

Tip

Sta om de paar jaar, of bij belangrijke wijzigingen, stil bij uw huidige testament en bedenk of het nog steeds voldoet. Naarmate zaken in het leven veranderen kan het nodig zijn om uw testament te wijzigen.

Informatie

Informatie over erfrecht:

www.erfwijzer.nl

www.notaris.nl

Overzicht en notarissen en offertes

www.notaris-vergelijken.nl

Curatele, bewind en mentorschap

www.justitie.nl/onderwerpen/familie_en_gezin/curatele_bewind_mentorschap

Actuele informatie en wetswijzigingen zijn te vinden via de website van het ministerie van Volksgezondheid:

www.minvws.nl.

Folder "Mensen met een verstandelijke beperking en erfrecht"

Platform VG Utrecht, T 030-2363729,

www.platformvg.nl

Plan voor de toekomst

Boek "Veilig en vertrouwd", Zorgen voor de toekomst: in zes stappen naar een goed leven voor hen met een beperking.

Stichting Osani, www.osani.nl

Aan de inhoud van deze informatiemap kunnen geen rechten worden ontleend.

MEE Utrecht, Gooi & Vecht

Ondersteuning bij leven met een beperking

Amersfoort

Berkenweg 7 | 3818 LA Amersfoort

T 0900 633 63 63

info@mee-ugv.nl

www.mee-ugv.nl

Hilversum

Oude Torenstraat 45 | 1211 BV Hilversum

T 0900 633 63 63

info@mee-ugv.nl

www.mee-ugv.nl

Utrecht

Pallas Athenedreef 10 | 3561 PE Utrecht

T 0900 633 63 63

info@mee-ugv.nl

www.mee-ugv.nl